

Волонтерської діяльності

особливості залучення іноземців, осіб без громадянства до провадження волонтерської діяльності

індивідуально або через організації, осіб без громадянства до провадження волонтерської діяльності на території України.

можуть виключно організації, згідно з національним класифікатором України, видів економічної діяльності регулювання та споживчої діяльності (КД 88.99).

зазначають, що залучають іноземців до провадження волонтерської діяльності на території України, яким до такого залучення центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності.

терської діяльності на території України, яким до такого залучення центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності.

4. Включення організації, установи до переліку організацій, установи, що залучають іноземців, осіб без громадянства до провадження волонтерської діяльності на території України, відбувається на підставі рішення керівника організації, установи, зазначеної в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб - підприємств та громадських формувань, що залучають іноземців, осіб без громадянства до провадження волонтерської діяльності на території України, яким до такого залучення центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності.

«133.44. Встановлення доходів (прибутків) для цілей інших, ніж передбачені підпунктом 133.4.2 цього пункту, а також факту невиконання громадськими об'єднаннями вимог, встановлених підпунктом 133.4.8 цього пункту, є підставою для виключення такої організації з Реєстру неприбуткових установ та організацій і нарахування податкового зобов'язання з податку на доходи фізичних осіб, а також застосування штрафних санкцій і пені відповідно до норм цього Кодексу. Податкові зобов'язання, штрафні санкції і пені нарахувуються, починаючи з першого числа місяця, в якому вчинено порушення щодо виконання вимог, встановлених підпунктом 133.4.8 цього пункту, за весь звітний період, за який не подано та/або не оприлюднено інформацію, визначену в підпункті 133.4.8 цього пункту».

АКТИВІЗМ

МОЇТОРИНГОВА ДО

Активізм 2021: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників на підконтрольній уряду території України (липень–вересень 2021 року) / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкіна. – Київ: ZMINA, 2021. – 52 с.

Доповідь підготовлена Центром прав людини ZMINA в рамках проєкту «Підвищення ролі та захисту правозахисників в Україні» в партнерстві з Нідерландським Гельсінським комітетом за фінансової підтримки Європейського Союзу.

За допомогу в підготовці цієї моніторингової доповіді ми щиро вдячні Єлизаветі Сокурєнко та Наталії Адамович, журналісткам видання ZMINA.

Погляди авторів доповіді не відображають офіційної позиції Європейського Союзу.

Фото на обкладинці: Станіслав Юрченко, видання «Грати»; Наталія Ешонкулова; Валерій Харчук; інстаграм-сторінка abc_Ukraine.

Центр прав людини ZMINA працює у сфері захисту свободи слова, свободи пересування, протидії дискримінації, попередження тортур і жорстокого поводження, боротьби з безкарністю, підтримки правозахисників і громадських активістів на території України, включно з окупованим Кримом, а також захисту прав осіб, які потерпіли внаслідок збройного конфлікту. Організація проводить інформаційні кампанії, освітні програми, працює над моніторингом і документуванням випадків порушень прав людини, готує дослідження, аналітику й домагається змін завдяки національній та міжнародній адвокації.

Ця публікація може містити натуралістичні описи інцидентів чи постраждалих від нападів і переслідувань, що можуть шокувати, вразити або схвилювати деяких читачів.

Детальніше про Центр прав людини ZMINA та його діяльність:

Контакти для зауважень і пропозицій
Електронна пошта: ly@humanrights.org.ua

ЗМІСТ

ВСТУП	4
СИТУАЦІЯ І ТРЕНДИ: липень-вересень 2021 року	5
Ситуація щодо переслідування правозахисників і громадських активістів на підконтрольній уряду України території в третьому кварталі 2021 року	5
Ситуація щодо переслідування правозахисників і громадських активістів на підконтрольній уряду України території від початку 2021 року	7
Загрози законодавчого обмеження для громадянського суспільства	9
Подання інформації про кінцевих бенефіціарних власників організаціями громадянського суспільства	11
Розслідування та судовий розгляд резонансних справ стосовно громадських активістів	12
Справи Сергія Стерненка	12
Справа Романа Ратушного	14
Справа Катерини Гандзюк	15
Справа Ірини Ноздровської	16
СТИСЛИЙ ОГЛЯД ІНЦИДЕНТІВ	18

ВСТУП

Команда Центру прав людини ZMINA рада представити моніторингову доповідь щодо тиску й переслідування активістів у третьому кварталі 2021 року, що підготовлена в рамках проєкту «Підвищення ролі та захисту правозахисників в Україні». Цей проєкт ZMINA реалізує в партнерстві з Нідерландським Гельсінським комітетом за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Мета цього звіту – оцінка ситуації щодо загроз свободі об'єднань та асоціацій в Україні, випадків переслідування й тиску на правозахисників та громадських активістів на підконтрольних уряду України територіях, що відбулися протягом липня–вересня 2021 року, а також нововиявлених у цей час обставин у справах щодо подібних інцидентів у минулі періоди.

Загальна методологія моніторингу ґрунтується на напрацюваннях з моніторингу й документування, що схвалені Коаліцією на захист громадянського суспільства¹, а також на оновленій методології моніторингу й аналізу, що використовувалася під час укладання аналітичної доповіді «Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2020 році»².

Зважаючи на наявність гострої потреби захисту суб'єктів громадянського суспільства, виявлення прогалин у законодавстві та діяльності органів правопорядку, основним призначенням цього звіту є надання повної та актуальної інформації про ситуації з переслідуванням і тиском на правозахисників та громадських активістів представникам влади, медіа, міжнародних місій, партнерам та широкому загалу.

У контексті децентралізації, мобілізації зусиль у солідарній боротьбі з наслідками пандемії COVID-19, соціально-економічних пертурбацій тема переслідування активістів і правозахисників, а також безкарності за такі переслідування набуває посиленої актуальності для просування й відстоювання стандартів прав людини, пильнування за виконанням державою власних зобов'язань і захисту суспільних інтересів.

Сподіваємося, що інформація, описана в доповіді, буде корисною для аналізу й висновків про безпековий клімат для правозахисників і громадських активістів протягом зазначеного періоду.

¹ Методологія документування Коаліції на захист громадянського суспільства / Сайт Коаліції, 20.11.2018: <http://cs-coalition.org/ua/dokumenty/metodolohiia-dokumentuvannia>

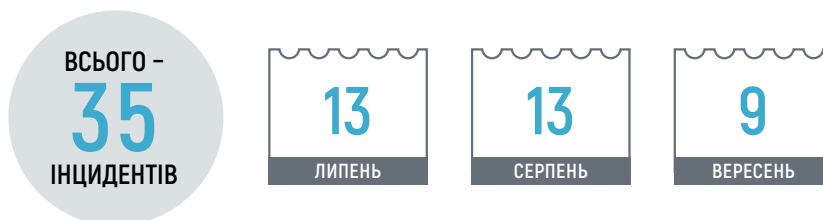
² Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2020 році: аналітична доповідь / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін; Центр прав людини ZMINA. – Київ, 2020. – 144 с.: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2021/02/stateofhumanrightsdefenders2020_reportua_web-final.pdf

СИТУАЦІЯ І ТРЕНДИ: липень-вересень 2021 року

СИТУАЦІЯ ЩОДО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРАВОЗАХИСНИКІВ І ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ НА ПІДКОНТРОЛЬНІЙ УРЯДУ УКРАЇНИ ТЕРИТОРІЇ В ТРЕТЬОМУ КВАРТАЛІ 2021 РОКУ

Загалом за третій квартал 2021 року ZMINA зафіксувала **35 нових випадків** переслідування за громадську діяльність на підконтрольній Україні території: 13 – у липні, 13 – у серпні та 9 – у вересні. Ці показники є вищими, ніж зафіксовані за аналогічний період минулого року (тоді було задокументовано 27 випадків), що характеризує певне погіршення ситуації.

■ МІСЯЦІ

Як і раніше, переважна більшість задокументованих інцидентів припадає на місто Київ (15), однак на другому місці цього разу – Київська область (5), далі – Одещина, Луганщина й Харківщина (по 3), а також Дніпропетровщина (2). По одному випадку переслідування було зафіксовано на Донеччині, Рівненщині, Миколаївщині та в Запорізькій області.

■ РЕГІОНИ

Найбільше інцидентів стосувалося спроб залякування активістів (10): йшлося про надсилання фізичних артефактів – похоронної атрибутики, розклеювання по місту плакатів із фотографіями активістів з метою психологічного тиску на них (див. розділ «Стислий огляд інцидентів»), але більшість випадків були пов'язані з діяльністю ультраправих телеграм-каналів: як анонімних або пов'язаних з медіаплатформами праворадикалів («Катарсис», «Вольєр», «Солярис» тощо), так і пов'язаних із конкретними організаціями та діями (як-от: «Традиція і порядок», її очільник Богдан Ходаковський, керівник одеського осередку Ілля Попков та інші). При цьому прикладів ефективного розслідування погроз активістам наразі не зафіксовано.

До того ж за аналізований період задокументовано 8 випадків фізичних нападів на громадських активістів і 8 випадків пошкодження їхнього майна. 4 випадки мали ознаки дискредитаційних кампаній, причому в одному випадку для створення інформаційного приводу в спеціалізованому виданні було спеціально опубліковано художнє оповідання.

Ще 2 випадки мають ознаки неправомірного юридичного переслідування, і по одному – незаконного затримання чи обшуку, перешкоджання діяльності громадської організації, порушення приватності.

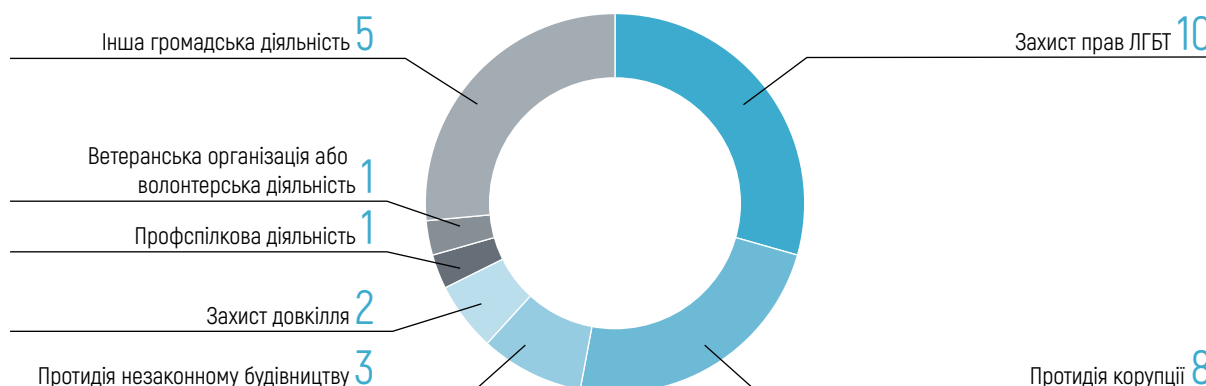
У деяких інцидентах йшлося про кілька видів переслідування одночасно. Тоді для зручності підрахунку брався до уваги один – той, що, на наш погляд, був найбільш релевантним. Такий самий підхід застосовувався і до розподілу за видами діяльності.

■ ВИД ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Тенденція щодо найбільш ризикованих різновидів активізму серед тих, які вдалося однозначно ідентифікувати, зберігається з попереднього кварталу з деякими змінами. У період з липня по вересень 2021 року найбільше атак зафіксовано на ЛГБТІК-активістів, на другому місці – антикорупційні активісти, а на третьому – активісти, які протидіють незаконному будівництву.

■ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ

Крім того, протягом третього кварталу 2021 року організація «Лабораторія цифрової безпеки» зафіксувала 17 інцидентів: 13 окремих спроб фішингу щодо облікових записів громадських активістів та журналістів, 1 фішингову кампанію, що виглядала як листи від поліції, 1 злам облікового запису у фейсбуці через повторне використання пароля та скидання через резервну пошту, а також 2 злами облікових записів у whatsapp через перехоплення смс.

СИТУАЦІЯ ЩОДО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРАВОЗАХИСНИКІВ І ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ НА ПІДКОНТРОЛЬНІЙ УРЯДУ УКРАЇНИ ТЕРИТОРІЇ ВІД ПОЧАТКУ 2021 РОКУ

Протягом дев'яти місяців 2021 року ZMINA зафіксувала **88 випадків** переслідування за громадську діяльність на підконтрольній Україні території (за аналогічний період минулого року було задокументовано 77).

Події такого характеру відбувалися у 16 областях, але найбільше з них задокументовано в місті Києві (37) та на Одещині (10). По 7 інцидентів зафіксовано в Київській, Харківській та Луганській областях. В окремих випадках мова йшла про серійний характер переслідування.

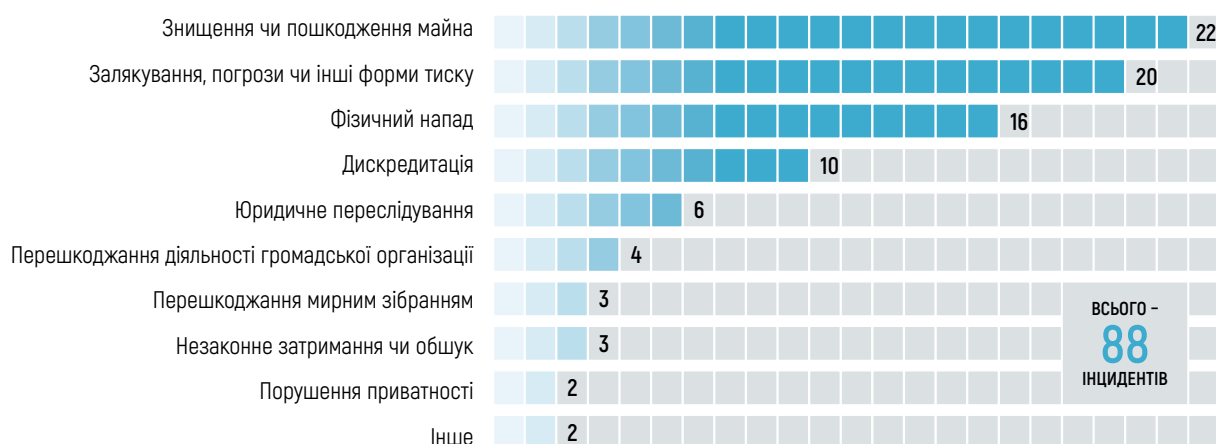
■ РЕГІОНИ

Найбільше інцидентів стосувалися знищення чи пошкодження майна (22), погрози активістам (20) та фізичних нападів на них (16). 10 випадків мали ознаки спланованої дискредитації, 6 – неправомірного юридичного переслідування, 4 – перешкоджання діяльності громадської організації. Моніторинг зафіксував 3 випадки перешкоджання мирним зібранням, ще 3 мали ознаки незаконного затримання чи обшуку, а 2 – порушення приватності.

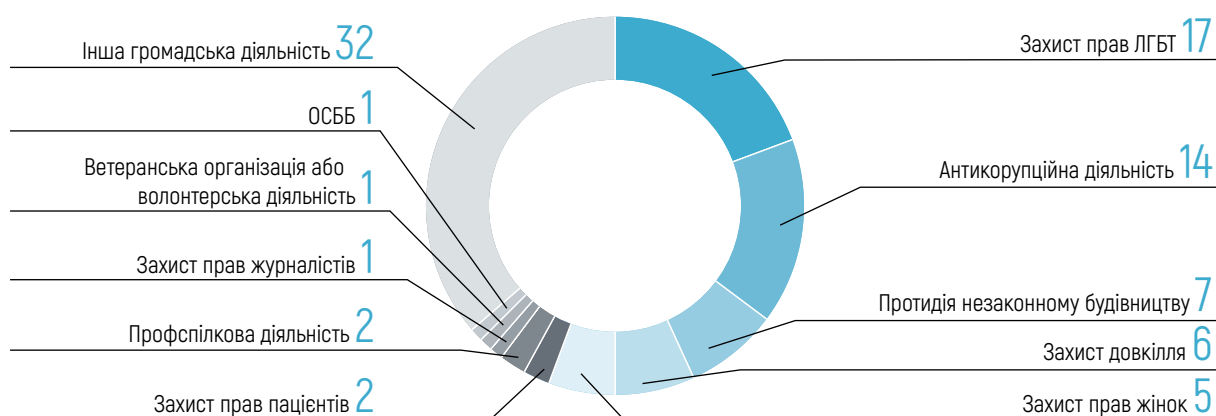
Ще 2 випадки, позначені як «інше», стосувалися незаконного звільнення з роботи профспілкового активіста (суд підтвердив неправомірність згаданих дій) та спроби видворення з України білорусько-українського активіста лівого крила рішенням СБУ, заснованим, зокрема, на неперевірених і маніпулятивних твердженнях з ультраправих телеграм-каналів. У другому випадку суд апеляційної інстанції задовольнив скаргу активіста й таким чином залишив його в Україні, що викликало несхвалення з боку ультраправих діячів, а саме: погрози йому фізичною розправою (під час одного із засідань на нього та ще кількох активістів було скоєно напад), спроби тиску на правозахисні організації, що відстежували судовий процес, зокрема на Центр прав людини ZMINA (див. розділ «Стислий огляд інцидентів»).

■ ВИД ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Розподіл за видами діяльності, через яку активісти зазнають атак, за дев'ять місяців 2021 року повторює результати за третій квартал: найбільш ризикованими серед тих видів діяльності, які можна однозначно ідентифікувати, залишаються захист прав ЛГБТІК, протидія корупції та протидія незаконному будівництву.

■ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ

Окрім того, за визначений період тиску зазнавали активісти, які займаються захистом довкілля, прав жінок, захистом прав пацієнтів, профспілковою діяльністю, захистом прав журналістів, захистом прав і підтримкою ветеранів та діяльністю в ОСББ.

ЗАГРОЗИ ЗАКОНОДАВЧОГО ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Станом на середину осені 2021 року на розгляді у Верховній Раді України перебуває **10 законопроектів, що є загрозливими для громадянського суспільства**, порушують Конституцію й міжнародні зобов'язання України у сфері прав людини, спрямовані на непропорційне обмеження свободи асоціацій і мирних зібрань, дискримінацію окремих категорій активістів, підтримку гомофобних ідей тощо. Ці проекти законів унесені народними депутатами від трьох політичних фракцій – **«Слуга народу»**, **«Опозиційна платформа – За життя»**, **ВО «Батьківщина»**, а також **Кабінетом Міністрів України**.

Зокрема, йдеться про такі законопроекти:

1. Проект Закону про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні (**№ 3059** від 11.02.2020). Автори: **Юлія Тимошенко**, голова депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»; **Сергій Власенко**, член депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». Законопроект був відхилений профільним комітетом у лютому 2021 року, але потім «уточнений» його авторами та повторно поданий до парламенту під тим же номером з індексом «уточнений» наприкінці березня 2021 року.
2. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення рівних прав та можливостей громадян із представництва в наглядових радах та органах правління державних унітарних підприємств, господарських товариств та державних банків та справедливого формування й ефективної діяльності таких наглядових рад із врахуванням національних інтересів України (**№ 3193-1** від 17.03.2020). Автори: **Андрій Деркач**, позафракційний; **Олександр Дубінський**, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.
3. Проект Закону про внесення змін до статті 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо заборони проведення мітингів біля будівель судів (**№ 3291** від 30.03.2020). Автор – **Сергій Демченко**, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
4. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» (щодо недопущення зовнішнього впливу на інтереси держави) (**№ 3326** від 13.04.2020). Автор – **Федір Христенко**, член депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.
5. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо прозорості діяльності громадських об'єднань з іноземною підтримкою) (**№ 3564** від 29.05.2020). Автор – **Олександр Дубінський**, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу».
6. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави (**№ 3572** від 02.06.2020). Автор – **Вадим Рабінович**, співголова депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.

7. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони сім'ї, дитинства, материнства і батьківства (**№ 3916** від 22.07.2020). Автори – **Георгій Мазурашу, Олена Лис**, члени депутатської фракції політичної партії «Слуга народу». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.
8. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення оприлюднення інформації про фінансування діяльності громадських об'єднань щодо дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини та верховенства права закону (**№ 3936** від 27.07.2020). Автор – **Олександр Дубінський**, член депутатської фракції політичної партії «Слуга народу». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.
9. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки волонтерської діяльності (**№ 4521** від 18.12.2020). Суб'єкт подання – **Кабінет Міністрів України**. Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX та планується до розгляду у сесійній залі на тижні 1–5 листопада 2021 року (перше читання). 17 травня 2021 року Комітет Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (відповідальний за підготовку цього законопроекту на розгляд Верховної Ради) ухвалив рішення рекомендувати парламенту прийняти за основу цей проект закону.
10. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо криміналізації реклами або пропаганди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (**№ 5496** від 14.05.2021). Автори – **Наталія Королевська, Юрій Солод, Володимир Мороз, Володимир Кальцев, Валерій Гнатенко**, члени депутатської фракції політичної партії «Опозиційна платформа – За життя». Включено до порядку денного шостого пленарного засідання Верховної Ради дев'ятого (поточного) скликання на підставі постанови Верховної Ради від 07.09.2021 № 1708-IX.

Низка положень цих законопроектів є дискримінаційними стосовно громадських організацій та активістів і несуть ризики для вільного розвитку громадянського суспільства в Україні, оскільки прирівнюють адвокаційну діяльність ОГС до комерційного лобізму, передбачають люстрацію вихідців із громадського сектору або введення поняття «іноземних агентів», забороняють громадським активістам проводити акції протесту в безпосередній близькості до судів, запроваджують «перевірки на поліграфі» для громадських активістів, які бажають працювати в державних органах чи на підприємствах, афілійованих із державою, передбачають надмірну й невинуватну фінансову звітність для громадських організацій з іноземним фінансуванням, вилучають термін «гендер» із законодавства, ускладнюють залучення громадськими організаціями іноземних волонтерів тощо.

Більшість із цих законопроектів не були розроблені винятково для врегулювання різних аспектів життєдіяльності громадянського суспільства, а стосуються інших сфер (наприклад, законопроекти щодо особливостей формування наглядових рад державних підприємств). Однак деякі положення цих документів, у разі їх прийняття, прямо чи опосередковано вплинуть на діяльність громадських організацій та громадянські права і свободи загалом.

Стислий аналіз указаних законопроектів та їхніх загроз для громадянського суспільства міститься в попередніх моніторингових доповідях Центру прав людини ZMINA³.

³ Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2020 році: аналітична доповідь / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін; Центр прав людини ZMINA. – Київ, 2020. – 144 с.: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2021/02/stateofhumanrightsdefenders2020_reportua_web-final.pdf та Активізм 2021: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників на підконтрольній уряду території України (квітень–червень 2021 року) / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін. – Київ: ZMINA, 2021. – 44 с.: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2021/07/activizm2021-iua_.pdf

ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО КІНЦЕВИХ БЕНЕФІЦІАРНИХ ВЛАСНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Після приєднання України до повноправних учасників глобальної мережі протидії фінансовим злочинам у грудні 2019 р. був прийнятий новий Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (закон №361-ІХ).

Цей закон прийнятий для виконання вимог Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF), а також директиви 2015/849/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 травня 2015 р. «Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та фінансування тероризму».

Він спрямований на захист прав, законних інтересів громадян, суспільства й держави, забезпечення національної безпеки шляхом визначення правового механізму запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення.

Новий закон зобов'язав більшість юридичних осіб (включаючи громадські організації та благодійні об'єднання) внести до ЄДР інформацію про кінцевого бенефіціарного власника (КБВ) та структуру власності.

Разом з тим від внесення інформації про КБВ були звільнені політичні партії, профспілки, організації роботодавців та їхні об'єднання, творчі спілки, адвокатські об'єднання, ОСББ, торгово-промислові палати, релігійні організації, державні органи та органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи та організації.

При цьому на подання інформації про КБВ було відведено тримісячний строк, який розпочався 11 липня та спливав 11 жовтня 2021 року.

Нечіткість закону в частині визначення того, хто є кінцевими бенефіціарними власниками організацій громадянського суспільства (ОГС), призвела до труднощів. При цьому уповноважені органи влади не надавали офіційних роз'яснень щодо порядку заповнення відповідних форм та подання документів, що на практиці призводило до відмов у внесенні інформації про кінцевих бенефіціарних власників або внесення до ЄДР недостовірних відомостей.

Ситуація ускладнювалася надзвичайно короткими термінами подання інформації про КБВ, відсутністю можливості подати таку інформацію онлайн або поштою, великими чергами в ЦНАПах і в державних реєстраторів та неможливістю записатися для подачі відповідних документів. При цьому за неподання або несвоєчасне подання інформації про кінцевого бенефіціарного власника або про його відсутність чи документів для підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціара юридичної особи передбачено штраф у розмірі від 17 000 до 51 000 грн, які, відповідно до ст. 166-11 КУпАП, мають сплачувати керівники юридичної особи.

Фактично ОГС та інші юридичні особи були поставлені в умови, за яких вчинення ними дій, спрямованих на приведення відомостей про них відповідно до вимог законодавства, опосередковано блокувалося державою.

Ситуація ускладнювалася ще й недостатньою інформаційною кампанією і тим, що велика частина БО і ГО не знали про необхідність подавати дані про КБВ. (Усього в Україні зареєстровано⁴ 95 380 ГО та 20 297 БО).

⁴ Див. Громадські та благодійні організації до 11 жовтня повинні оновити свої відомості про КБВ / Громадський простір, 22.09.2021: <https://www.prostir.ua/?news=usi-hromadski-ta-blahodijni-orhanizatsiji-do-11-zhovtnya-povynni-onovyty-svoji-vidomosti-pro-kbv>

Водночас 22 вересня 2021 року Комітет ВР з питань економічного розвитку рекомендував до прийняття в першому читанні законопроект № 5807, що посував на 9 місяців кінцевий термін подання КБВ для всіх юридичних осіб.

Зважаючи на ці проблеми та практичну відсутність КБВ у громадських організацій, понад 200 ОГС вийшли із заявою⁵, у якій закликали Верховну Раду України виключити громадські об'єднання зі статусом юридичної особи та благодійні організації з переліку юридичних осіб, які не подають інформацію про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи.

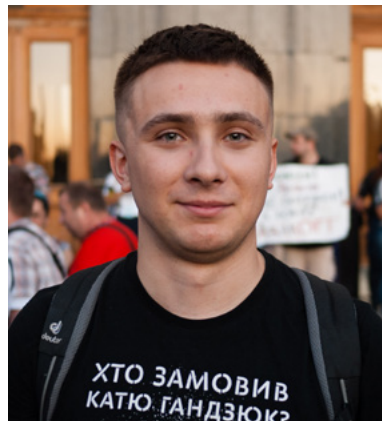
РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУДОВИЙ РОЗГЛЯД РЕЗОНАНСНИХ СПРАВ СТОСОВНО ГРОМАДСЬКИХ АКТИВІСТІВ

Упродовж третього кварталу 2021 року ZMINA здійснювала моніторинг резонансних кримінальних справ, що стосувалися правозахисників і громадських активістів. Зокрема, йдеться про розслідування й судовий розгляд справ щодо вбивств херсонської активістки Катерини Гандзюк і київської правозахисниці Ірини Ноздровської, кримінальної справи за звинуваченням одеського активіста Сергія Стерненка у вбивстві його нападника Івана Кузнецова та справи про викрадення Сергія Щербича, а також справи за звинуваченням київського активіста Романа Ратушного в хуліганстві біля Офісу Президента України.

Справи Сергія Стерненка

■ СПРАВА ПРО ВБИВСТВО ІВАНА КУЗНЕЦОВА

У 2018 році в Одесі було вчинено три напади на Сергія Стерненка, координатора ГО «Небайдужі» й колишнього керівника обласного відділення організації «Правий сектор», який також захищав Міський сад Одеси від нелегальної забудови. 7 лютого 2018 року активіста побили й завдали йому різаних ран, 1 травня 2018 року влучили гумовою кулею в шию. У ході третього нападу, 25 травня 2018 року, Стерненко смертельно поранив одного з двох нападників, Івана Кузнецова.

Щодо першого нападу на Стерненка поліція не встановила замовника, виконавців та інших співучасників, і про підозру нікому не повідомлялося. Щодо другого нападу підозру оголосили тільки раніше засудженому Абзалу Баймукашеву (якого на місці нападу затримав сам Стерненко). Крім виконавця злочину, про підозру нікому не повідомлялося. Щодо третього нападу на Сергія Стерненка підозру було оголошено Олександрі Ісайкулі й померлому Івану Кузнецову. Їхні дії кваліфіковано як хуліганство, вчинене із застосуванням зброї чи іншого предмета, пристосованого для заподіяння тілесних ушкоджень. Пізніше справу проти Кузнецова закрили у зв'язку з його смертю.

Разом з тим 11 червня 2020 року самому Стерненку повідомили про підозру в умисному вбивстві Кузнецова й незаконному носінні холодної зброї. У кінці серпня 2020 року слухання справи Стерненка передали до Одеси, де її слухає Приморський районний суд.

⁵ Заява щодо визначення та державної реєстрації кінцевих бенефіціарних власників громадських організацій / ZMINA, 01.10.2021: <https://zmina.ua/statements/zayava-shhodo-vyznachennya-ta-derzhavnoyi-reyestracziyi-kinczevyh-beneficziarnykh-vlasnykiv-gromadskykh-organizacij/>

У третьому кварталі 2021 року цей суд продовжував вивчати докази в цій справі та заслуховувати свідків і експертів.

На засіданні 17 вересня 2021 року суд допитав⁶ двох експертів Київського міського клінічного бюро судово-медичної експертизи – директора Олександра Михайленка та завідувача Володимира Зосименка – щодо двох експертиз, здійснених навесні 2020 року на замовлення Служби безпеки України й Генпрокуратури.

Одне з питань, що було поставлено органом досудового розслідування, стосується місця, де Кузнецов отримав смертельні удари ножом у серце: біля будинку на Фонтанській дорозі, 9, де стався напад на Стерненка, чи поруч із будинком на Фонтанській дорозі, 7, де виявили тіло Кузнецова. Відстань між цими будівлями становить майже 100 метрів, а від встановлення цих фактів залежить кваліфікація справи: самооборона біля будинку № 9 чи умисне вбивство біля будинку № 7.

За словами експерта Володимира Зосименка, у перших висновках комісія прийшла до думки, що Кузнецов міг отримати смертельні травми між двох будинків, без конкретизації певного місця. Однак у наступній експертизі фахівці зазначили більш конкретну локацію: на їхню думку, після отримання смертельних ран Кузнецов приблизно через 19–21 секунду втратив 30% об'єму циркулюючої крові та знепритомнів, а тому не міг подолати відстань у 100 метрів від одного будинку до іншого. Тому, за даними експертизи, смертельні ножові поранення загиблий отримав біля будинку № 7, приблизно через 4 хвилини він помер від різкої крововтрати.

Сторона захисту ставила під сумнів⁷ розрахунок часу, за який Кузнецов втратив 30% крові, критикували інженерну програму Solidworks Premium 2019, у якій експерти змоделювали витікання крові з пошкодженого лівого шлуночка, та залучення до побудови моделі інженера (у суді Зосименко назвав його ім'я – Євген Стратівінов, старший науковий співробітник Інституту газу Національної академії наук).

■ СПРАВА ПРО ВИКРАДЕННЯ СЕРГІЯ ЩЕРБИЧА

23 лютого 2021 року Приморський районний суд Одеси визнав громадського активіста і блогера з Одеси Сергія Стерненка, а також Руслана Демчука винними у справі про викрадення у 2015 році депутата Комінтернівської районної ради Одеської області Сергія Щербича. Їх затримали в залі суду та відправили до СІЗО, присудивши кожному по сім років і три місяці позбавлення волі з конфіскацією половини майна.

Вирок стосується інциденту, що стався 24 квітня 2015 року, коли невідомі викрали Сергія Щербича й завдавали йому тілесних ушкоджень, як заявляв сам потерпілий, з вимогою скласти мандат. У вересні 2015 року в цій справі затримали Сергія Стерненка та Руслана Демчука, які на той момент були серед лідерів «Правого сектору» Одещини, але пізніше відпустили: спочатку під заставу, потім – під особисте зобов'язання.

У справі Щербича Сергія Стерненка визнали винним у повному обсязі за ч. 2 ст. 146 («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»), ч. 2 ст. 187 («Розбій») та ч. 1 ст. 263 («Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами») Кримінального кодексу України.

5 березня Сергій Стерненко подав апеляційну скаргу на цей вирок суду.

⁶ Івлєва О. Третій напад на Стерненка в Одесі. Експерти розповіли про деталі загибелі одного з нападників / Суспільне, 18.09.2021: <https://suspihne.media/164633-tretij-napad-na-sternenka-v-odesi-eksperti-rozpovili-pro-detali-zagibeli-odnogo-z-napadnikov/>

⁷ Фаріонова А. За розрахунком. Експерти обвинувачення в справі Сергія Стерненка зібрали модель пораненого серця / Грати, 24.09.2021: <https://graty.me/uk/news/za-rozrahunkom-eksperty-obvynuvachennya-v-spravi-serhiya-sternenka-zibraly-model-ca%b9-poranenoho-sertsya/>

31 травня 2021 року Апеляційний суд Одеси ухвалив вирок у справі Сергія Стерненка та Руслана Демчука. За статтею 187 ККУ («Розбій») справу закрито, обвинувачених виправдали в цій частині. За статтею 146 ККУ («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини») обох визнано винними, але покарання не застосовано через строки давності, що минули. За статтею 263 ККУ («Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами»), що стосувалася лише Стерненка, активіста визнано винним та призначено покарання у вигляді трьох років позбавлення волі із заміною на один рік умовно.

Згідно з вироком апеляційного суду, Сергій Стерненко отримав три роки ув'язнення, що замінили на один рік іспитового строку. Протягом цього строку за Стерненком спостерігатиме орган пробачії, куди активіст має періодично з'являтися, а також повідомляти про зміну місця проживання, роботи чи навчання. У разі порушення цих правил чи скоєння іншого правопорушення суд може замінити Стерненку умовне покарання на три роки реального ув'язнення.

Прокуратура вирішила не подавати до Верховного Суду касаційну скаргу на рішення Одеського апеляційного суду, який звільнив активіста. Натомість сам Сергій Стерненко не погодився з рішенням апеляційної інстанції та 27 серпня повідомив, що подав касаційну скаргу до Верховного Суду.

Справа Романа Ратушного

24 березня 2021 року голові громадської ініціативи «Захистимо Протасів Яр» **Роману Ратушному** була оголошена підозра в хуліганстві під час акції протесту прихильників одеського активіста Сергія Стерненка, що відбулася під стінами Офісу Президента 20 березня. Під час акції мітингувальники залили стіни й бруківку фарбою, спрямовували аерозолями вогонь на табличку «Президент України» та розбили скло у дверях на вході. Підозра оголошена за ч. 4 ст. 296 ККУ, а санкція цієї статті передбачає покарання від трьох до семи років позбавлення волі.

■ Фото: Герман Крігер

Крім Романа Ратушного, підозри вручили ще 6 особам: Владиславу Гранецькому-Стафійчуку (псевдонім Влад Сорд, про належність його до громадських об'єднань невідомо), Сергію Філімонову, Олексію Білковському, Давиду Гаджимурадову («Гонор»), Євгену Строканю та Артему Лісовцю («Невідомий патріот»). Водночас доказів, що підтверджують участь Ратушного в хуліганських діях, у судовому засіданні продемонстровано не було⁸.

Сам Ратушний вважає це кримінальне переслідування «помстою» за його діяльність щодо захисту зелених зон Києва й заявив, що за врученням підозри стоїть заступник голови Офісу Президента України Андрій Смирнов, з яким у Ратушного був конфлікт: у 2019 році Смирнов як юрист представляв інтереси компанії-забудовника Протасового Яру, а Ратушний разом із групою місцевих активістів протистояв цій незаконній забудові⁹ та домігся її зупинки через суд¹⁰.

⁸ Ратушного відправили під цілодобовий домашній арешт / ZMINA, 29.03.2021: <https://zmina.info/news/ratushnogo-vidpravly-pid-czilodobovij-domashnij-aresht/>

⁹ Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2019 році: аналітична доповідь / М. Лаврінок, В. Ліхачов; ред. Т. Печончик; Українська Гельсінська спілка з прав людини, ZMINA, Truth Hounds. – Київ, 2020. – С. 88: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2020/02/stateofhumanrightsdefenders2019_reportuaweb_.pdf

¹⁰ Суд визнав недійсним договір суборенди ділянки в Протасовому Яру / ZMINA, 25.03.2021: <https://zmina.info/news/sud-vyznav-nedijsnym-dogovir-suborendy-dilyanky-korbana-u-protasovomu-yaru/>

29 березня 2021 року Печерський районний суд Києва обрав запобіжний захід у вигляді цілодобового домашнього арешту Роману Ратушному – до 24 травня. Сторона захисту подала апеляцію на це рішення суду. 21 квітня Київський апеляційний суд відпустив Ратушного з-під домашнього арешту без обрання іншого запобіжного заходу. Проте з активіста своєчасно браслет не зняли: контроль за пересуванням Ратушного продовжувався ще більше доби. Скарги, подані стороною захисту з цього приводу, досі не розглянуті.

Роман Ратушний також оскаржив повідомлення про підозру, оскільки, згідно з експертним дослідженням, була підроблена дата підозри, що свідчить про порушення порядку її вручення. Однак Печерський суд не став розглядати цю скаргу протягом трьох діб, як вимагає КПК. Засідання було відкладено на 31 серпня, утім воно не відбулося, бо прокурор з'явився без повноважень. 9 вересня засідання знов не відбулось. Натомість суддя повідомив Ратушного, що відмовить йому в задоволенні скарги, але лише в наступному засіданні.

Під час ознайомлення з матеріалами справи сторона захисту також з'ясувала, що відносно Ратушного проводили негласні слідчі дії. Проте протоколи таких слідчих дій і аудіо-, відеозаписи слідчий відмовився надати. Слідство також засекретило частину матеріалів справи й не надає на ознайомлення стороні захисту. До того ж захист Ратушного заявив про приховування доказів невинуватості слідством.

29 вересня 2021 року під час чергового розгляду скарги на повідомлення про підозру до слідчого судді надійшов лист від прокурора Мрачка, де він повідомив, що 26 вересня 2021 року прокуратура передала обвинувальний акт у справі до суду. На підставі цієї інформації суд відмовив у задоволенні скарги на підозру, адже скасувати підозру можна лише до передачі обвинувального акту до суду. Проте виявилось, що прокурор надав неправдиву інформацію: на запит адвоката Ратушного Печерський суд перевірів дані автоматизованої системи розподілу справ і зафіксував, що обвинувальний акт до суду не надходив. Відтак захист Ратушного подав клопотання про закриття справи.

Справа Катерини Гандзюк

Херсонську активістку **Катерину Гандзюк** облили сірчаною кислотою біля її будинку 31 липня 2018 року. 4 листопада того ж року вона померла в лікарні внаслідок опіків 40 % тіла. 6 червня 2019 року п'ятьом виконавцям нападу – Сергію Торбіну, Микиті Грабчуку, Володимирі Васяновичу, В'ячеславу Вишневському та Віктору Горбунову – присудили від трьох до шести років ув'язнення.

11 лютого 2019 року Генпрокуратура оголосила підозру в організації вбивства Гандзюк голові Херсонської обласної ради Владиславу Мангеру. Сплативши заставу, Мангер вийшов на волю. У січні 2020 року на території Болгарії за організацію нападу на Гандзюк затримали Олексія Левіна, помічника-консультанта депутата Херсонської облради. 16 березня Левіна екстрадували з Болгарії в Україну.

19 червня 2020 року Печерський райсуд Києва заарештував Мангера без права внесення застави. 28 липня Офіс Генерального прокурора скерував до суду обвинувальний акт щодо підозрюваних в організації вбивства Гандзюк – Владислава Мангера та Олексія Левіна. Мангер обвинувачується в замовленні злочину, а Левін – у його безпосередній організації.

За версією слідства, обвинувачені за попередньою змовою мали намір завдати потерпілій тяжких тілесних ушкоджень, щоб її залякати: виконавцям пропонували за винагороду облили її кислотою або зламати їй руки й ноги. За даними слідства, Мангер вирішив організувати напад на Катерину Гандзюк, зокрема через перешкоджання нею незаконній вирубці лісу та загрозу його політичній репутації. Гандзюк вийшла з партії «Батьківщина» після того, як туди вступив Мангер, заявивши, що такі люди не гідні бути в політичній силі. Катерина Гандзюк також публічно заявляла про неприпустимість підпалів та вирубки лісів.

1 жовтня 2020 року один із фігурантів справи про напад на Катерину Гандзюк Ігор Павловський на засіданні Приморського районного суду Одеси, виконуючи свою частину угоди зі слідством, дав покази про причетність до злочину Владислава Мангера та Олексія Левіна як замовника й організатора відповідно. 16 жовтня суд визнав Ігоря Павловського винним у приховуванні злочину і призначив йому покарання у вигляді двох років позбавлення волі з іспитовим строком в один рік. 24 листопада Павловський вийшов на волю.

У 2021 році справу продовжував слухати Дніпровський районний суд Києва, де триває вивчення доказів і заслуховування свідків. Зокрема, протягом третього кварталу суд проводив допити підозрюваного Олексія Левіна та перейшов до дослідження відеодоказів.

Активісти ініціативи «Хто замовив Катю Гандзюк?» наголошують, що до змови стосовно нападу на Гандзюк причетні ще ексголова Херсонської обласної державної адміністрації Андрій Гордєєв та його заступник Євген Рищук. Проте в Генпрокуратурі неодноразово заявляли, що в них бракує доказів для вручення їм підозри.

18 серпня 2021 року під час допиту обвинувачений в організації нападу Олексій Левін розповів¹¹, що до нього нібито звертався Євген Рищук і просив «провчити» її. При цьому, за його словами, з Андрієм Гордєєвим таких розмов не було.

На засіданні 26 серпня суд продовжив підозрюваним термін запобіжного заходу й залишив Мангера та Левіна в СІЗО до 24 жовтня.

Адвокати Мангера подали клопотання про зміну підсудності, щоб передати справу до херсонського суду, проте Верховний суд відмовив їм. Згідно з КПК неможливо змінити підсудність у справі після початку її судового розгляду. Останнім часом сторона захисту почала затягувати розгляд справи. Адвокати потерпілих це пов'язують з тим, що провідний прокурор у справі Андрій Синюк за результатами конкурсу на керівника САП пройшов у фінал і очевидно по оголошенню результатів конкурсу буде призначений на або на голову або на заступника керівника САП, а це ослабить позицію обвинувачення.

Справа Ірини Ноздровської

Правозахисниця **Ірина Ноздровська** кілька років працювала над справою про загибель своєї сестри Світлани Сапатинської, яку 30 вересня 2015 року в селі Демидів на смерть збив племінник голови суду Вишгородського району Дмитро Россошанський. У травні 2017 року Россошанського засудили до семи років ув'язнення. Пізніше, у листопаді 2019 року, його звільнили від відбування покарання. Ноздровська добивалася справедливого покарання для Россошанського.

¹¹ Убивство Гандзюк: обвинувачуваний Левін заявив, що її просив «провчити» Євген Рищук / ZMINA, 19.08.2021: <https://zmina.info/news/ubystvo-gandzyuk-obvynuvachuvanyj-levin-zayaviv-shho-provchyty-yiyi-prosyv-yevgen-ryshhuk/>

Її тіло 1 січня 2018 року знайшли у водоймі біля села Демидів Вишгородського району на Київщині. За даними експертизи, жінка загинула від множинних колото-різаних ран. За підозрою в її вбивстві 8 січня затримали 63-річного Юрія Россошанського, батька засудженого Дмитра Россошанського.

У Нацполіції заявили, що Юрій Россошанський зізнався у вбивстві правозахисниці. Однак його захист стверджує, що Россошанського змусили зізнатись у злочині, якого він не скоював, пообіцявши натомість допомогти його синові.

У третьому кварталі 2021 року справа про вбивство Ірини Ноздровської слухалась у Шевченківському районному суді Києва, що продовжує досліджувати докази в справі.

Наприкінці червня – на початку липня суд кілька разів відкладав розгляд справи через неявку свідка – слідчої Лідії Лучинської, яка вела розслідування.

Разом із тим сама Анастасія Ноздровська зазнала¹² цькування і погроз у соцмережах після публікації анонсу допиту на суді щодо вбивства її матері нинішнього начальника поліції Київської області Андрія Небитова (див. детальніше у розділі «Стислий огляд інцидентів»).

14 липня Шевченківський районний суд Києва також не зміг допитати Небитова: той надіслав до суду листа про те, що перебуває у відрядженні в зоні проведення Операції об'єднаних сил, а також клопотав про перенесення допиту і проведення його у форматі відеоконференції. Із клопотанням про допит через відеозв'язок до суду звернулась і слідча Лідія Лучинська, яку викликали на наступне засідання, заплановане на 21 липня. За словами поліцейської, вона також перебуває у відрядженні, але в Житомирі.

Потерпілі – родина загиблої активістки Ірини Ноздровської – та обвинувачений висловилися проти допиту обох представників поліції у форматі відеоконференції. Порадившись, колегія суддів вирішила допитати їх наживо згодом, коли з'явиться така можливість.

Мати загиблої активістки Катерина Дуняк наполягає, що її дочку Россошанський убив не сам, а у складі групи осіб. Між тим судмедексперт Вадим Шевчук, який у складі комісії проводив дослідження ушкоджень загиблої активістки, під час допиту зазначив, що ушкодження відповідно до їхніх характерних особливостей, найімовірніше, завдавала одна особа. На запитання судді, чи відкидає експерт, що ударів усе ж завдавали кілька осіб, Шевчук відповів, що перед ними не ставили такого завдання для дослідження.

23 вересня суд задовольнив клопотання прокурора і продовжив на два місяці арешт обвинуваченого Юрія Россошанського. На цьому засіданні також планувався допит слідчої Лідії Лучинської, яка не з'являлася на кілька попередніх засідань, аби дати свідчення. Через це їй навіть призначили виплатити штраф. Цього разу Лучинська прийшла до суду, однак допитати її все одно не змогли, бо був відсутній представник колегії суддів, а без повного складу це неможливо.

¹² Дочці загиблої активістки Ноздровської погрожують у соцмережах через анонс допиту начальника поліції Київщини / 09.07.2021: <https://zmina.info/news/dochcz-zagybloyi-aktyvistky-nozdrovskoyi-pogrozhuut-u-soczmerezhah-cherez-anons-dopytu-nachalnika-policiyi-kyvivshyny/>

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ІНЦИДЕНТІВ

ЛИПЕНЬ 2021 РОКУ

#юридичне_переслідування

#перешкоджання_діяльності_громадської_організації

- **5 липня 2021 року** поліція міста **Бровари** на Київщині почала провадження за статтею про підроблення документів (ч. 3 ст. 359 Кримінального кодексу України) через те, що активісти **громадської організації «Берегиня»** надсилали їм запити і звернення нібито з метою паралізувати роботу та в подальшому подавати в суд і отримати вигоду.

Заяву подав голова ОТГ Віталій Крупенко. Як розповідає голова організації **Вікторія Губська**, її та ще чотирьох членів викликали на допит до поліції як свідків. При цьому, за словами активістки, під час допиту їм дали зрозуміти, що в поліції був доступ до листування організації.

Губська зазначає, що вони зустрілися з новообраним головою Зазимської ОТГ цього року, і той начебто висловлював готовність до співпраці й виконання рішень судів щодо надання ветеранам земельних ділянок, але нічого не відбувалось. Активістка розповідає, що надсилала після цього запити на Зазимську сільську раду щодо тих чи інших рішень, що стосуються цієї ситуації з земельними ділянками.

Станом на жовтень 2021 року справа щодо підроблення досі розслідується. Водночас Вікторія Губська подала заяву щодо дій Крупенка, і за цією заявою поліція почала провадження.

Вікторія Губська очолює громадську організацію «Жінок ветеранів, інвалідів, учасників АТО «Берегиня»», засновану у 2016 році для допомоги людям, які воювали, та їхнім родинам. Організація зареєстрована в Києві, але працює з ветеранами у всій Київській області.

З-поміж іншого «Берегиня» займається питаннями виділених для учасників бойових дій земельних ділянок: пише відповідні запити і звернення до органів місцевого самоврядування, за потреби надає ветеранам юридичну підтримку в судах.

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

#дискредитація

- **7 липня 2021 року** розпочалося цькування в соцмережах громадської активістки з **Демидова** на Київщині **Анастасії Ноздровської**. Це трапилось після того, як вона опублікувала анонс про допит у цій справі нинішнього начальника поліції Київської області Андрія Небитова після засідання суду щодо вбивства її матері, правозахисниці Ірини

Ноздровської¹³. У своєму дописі Анастасія згадала про розмови між Небитовим та обвинуваченим Юрієм Россошанським, під час яких перший переконував другого зізнатися (це є в матеріалах справи), говорив на його підтримку, а той у відповідь висловлювався про домовленості щодо менш жорсткої кваліфікації злочину.

Як розповідає Анастасія Ноздровська, приблизно через годину після публікації в коментарі до неї прийшли користувачі фейсбуку, почали писати їй образливі повідомлення, звинувачуючи в «піарі на смерті матері» та зведенні наклепу на поліцейських. За словами активістки, коментарі надходили як від порожніх акаунтів (без дописів і особистих фото), які виглядали як боти, так і від облікових записів чинних співробітників органів правопорядку.

Увечері 8 липня активістці також надійшло приватне повідомлення з погрозами вбивством від невідомого їй користувача Taras Nemtsov¹⁴.

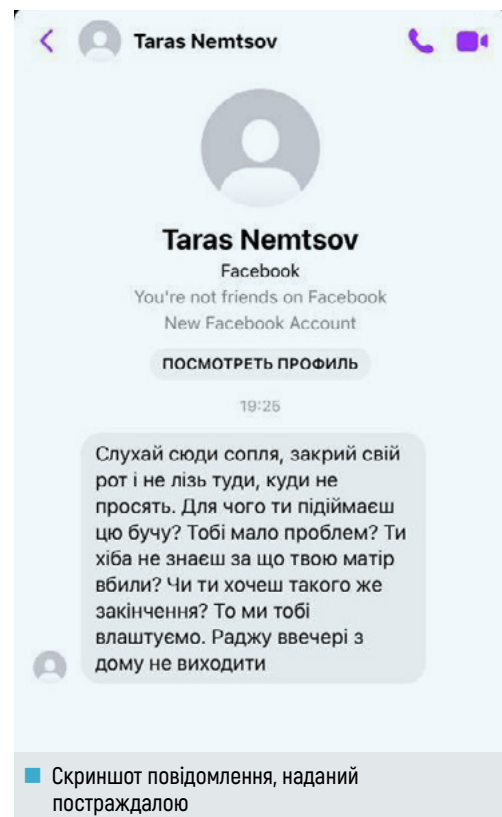
Анастасія Ноздровська – дочка громадської активістки Ірини Ноздровської, яка загинула у 2017 році. Є потерпілою в цій справі, що розглядається в Шевченківському районному суді Києва.

Ірина Ноздровська кілька років працювала над справою про загибель своєї сестри Світлани Сапатинської, яку 30 вересня 2015 року в селі Демидів на смерть збив небіж голови суду Вишгородського району Дмитро Россошанський. У травні 2017 року Россошанського засудили до семи років ув'язнення. Пізніше, у листопаді 2019 року, його звільнили від відбування покарання. Ухвала набрала законної сили 29 січня 2020 року, після оскарження прокурора.

Тіло самої Ірини Ноздровської 1 січня 2018 року знайшли у водоймі біля села Демидів Вишгородського району на Київщині. За попередніми даними експертизи, жінка загинула від множинних колото-різаних ран. За підозрою в її вбивстві вже 8 січня затримали 63-річного Юрія Россошанського, батька засудженого Дмитра Россошанського. У Нацполіції заявили, що Юрій Россошанський зізнався у вбивстві правозахисниці. Однак його захист стверджує, що чоловіка змусили зізнатись у злочині, якого він не скоював, пообіцявши натомість допомогти його синові.

■ Анастасія Ноздровська
(фото з фейсбук-сторінки активістки)

■ Скриншот повідомлення, наданий постраждалою

¹³ Анастасія Ноздровська. Особиста фейсбук-сторінка, 7 липня 2021 року: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=886902315228847&id=100017272599465

¹⁴ Дочці загиблої активістки Ноздровської погрожують у соцмережах через анонс допиту начальника поліції Київщини / ZMINA, 9 липня 2021 року: <https://zmina.info/news/dochci-zagybloyi-aktyvistky-nozdrovskoyi-pogrozhuut-u-soczmerezhah-cherez-anons-dopytu-nachalnyka-policiji-kyvivshhyny/>

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

■ **7 липня 2021 року** в **Києві** студенту Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Остапові Тивоновичу**, який позиціонує себе як ініціативного члена ЛГБТІК-спільноти, почали надходити погрози через те, що він напередодні вивісив із вікна в гуртожитку веселковий прапор¹⁵.

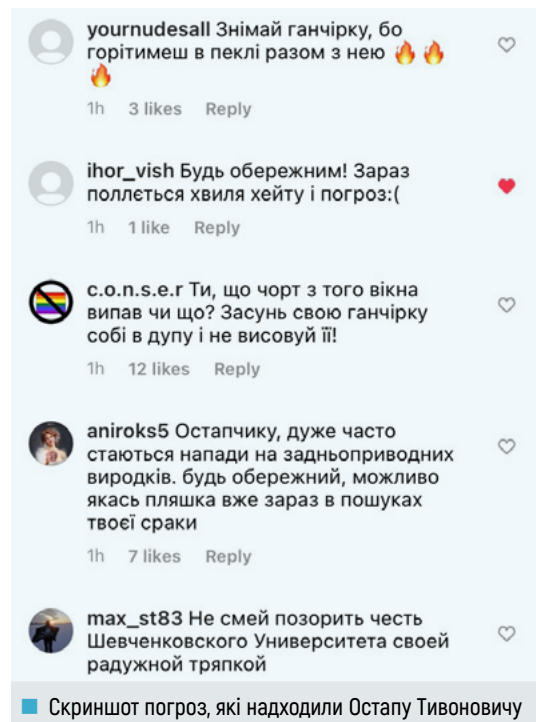
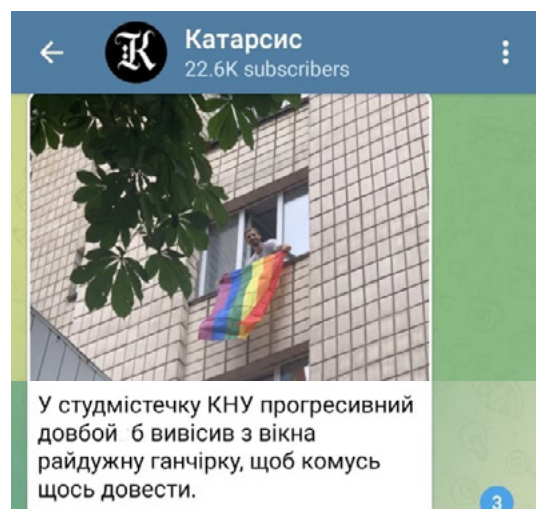
Як розповідає постраждалий, він зробив це 5 липня для того, щоб показати, що по завершенню прайд-місяця потрібно продовжувати привертати увагу до утисків прав ЛГБТІК-спільноти. Наступного дня йому в телеграм написав заступник декана факультету, де навчається хлопець, мовляв, дирекція студмістечка цікавиться, для чого на гуртожитку розмістили ЛГБТ-символіку, і чи не збирається він таким чином «рекламувати цей напрям». Як пояснює Остап Тивонович, бесіда відбувалася мирно, але формулювання здалися йому дотепними (вони там далі дискутували про те, що саме можна вважати рекламою, якщо ЛГБТ – це не товар і не послуга), тож він опублікував скриншоти повідомлень на своїй сторінці у твітері. Допис став вірусним (кількасот ретвітів).

Зрештою скриншоти розмови поширили в телеграм-каналі «Червоний губер»¹⁶ (спільнота студентів та випускників КНУ) з коментарем «Шева все ще найкраща», де, на думку постраждалого, їх побачили адміністратори ультраправого телеграм-каналу «Катарсис» (бо серед коментарів були й гомофобні) та зробили про це допис у себе з образливим коментарем і посиланням на інстаграм-акаунт Тивоновича.

Після цього він також почав отримувати в приватні повідомлення образливі коментарі й погрози розправою (зокрема, згвалтуванням і вбивством: «Готуйся, тебе вже шукають», «Умри, п*дорас» тощо), деякі писали «Привіт від дітей катарсису», ймовірно, засвідчуючи таким чином зв'язок із публікаціями в однойменному телеграм-каналі.

■ Фото надав Остап Тивонович

■ Скриншот погроз, які надходили Остапу Тивоновичу

¹⁵ Студент КНУ вивісив з вікна гуртожитку ЛГБТ-прапор – тепер йому погрожують праворадикали / ZMINA, 9 липня 2021 року: <https://zmina.info/news/student-knu-vyvisyv-z-vikna-gurtozhytku-lgbt-prapor-teper-jomu-pogrozhuut-pravoradykaly/>

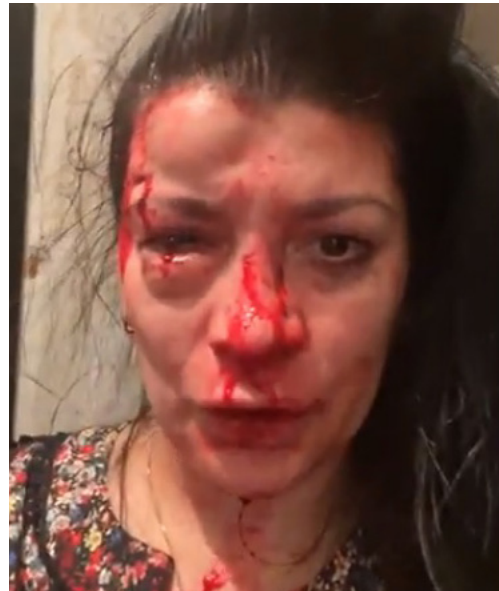
¹⁶ Червоний губер. Телеграм-канал, 7 липня 2021 року: <https://t.me/rektorguberski/2393>

Остап Тивонович звернувся через погрози до поліції, однак усупереч вимогам законодавства провадження так і не було почато. Зараз активіст оскаржує бездіяльність органів правопорядку через суд.

#фізичний_напад

- **15 липня 2021 року** близько 20:00 у **Дніпрі** двоє невідомих напали на громадську активістку **Наталію Ешонкулову** в під'їзді її будинку. За словами постраждалої, вона піднялася до себе на поверх і відчиняла двері квартири, коли це сталося: активістку вдарили по голові, і на короткий час вона втратила свідомість, а коли отямилася, то побачила, що вибігли сусіди, і нападники стали тікати, але жінка встигла побачити, що в одного з нападників був ніж.

За словами Наталії Ешонкулової, у неї пошкоджено кілька зубів, і зламано ніс, струс мозку, а також синці й садна на обличчі. Одразу після нападу вона вийшла в прямий ефір на своїй фейсбук-сторінці, щоб повідомити про напад, поки чекали на швидку й поліцію¹⁷. Активістку госпіталізували, серед іншого їй довелося робити операцію на носі, щоб нормально дихати.

■ Скриншот із трансляції, яку почала Наталія Ешонкулова після нападу

Наталія Ешонкулова переконана, що нападники хотіли її вбити, і пов'язує напад зі своєю громадською діяльністю. Версію пограбування виключає. За її словами, у неї з собою була сумка зі значною сумою готівки, але зловмисники не взяли її.

16 липня поліція Дніпропетровської області повідомила, що кваліфікувала напад на активістку як замах на вбивство (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 Кримінального кодексу України)¹⁸.

24 липня стало відомо про затримання двох чоловіків за підозрою у причетності до нападу на Наталію Ешонкулову. Як повідомив начальник Національної поліції Ігор Клименко¹⁹, їх упізнала потерпіла. Це – мешканці Дніпропетровщини: одному з нападників 36 років, іншому – 28.

Досудове розслідування триває. Постраждала наполягає на замовному характері злочину²⁰.

Наталія Ешонкулова – підприємця з Дніпра, юристка, голова громадської організації «Укри», заснованої 2014 року. Була однією з організаторок протестів малих підприємців проти карантинних обмежень у 2020 році²¹.

¹⁷ Наташа Эшонкулова. Особиста фейсбук-сторінка, 15 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/100009317015475/videos/192078172887068>

¹⁸ Поліція Дніпропетровської області. Офіційна фейсбук-сторінка, 16 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/PoliceDniproRegion/posts/1831009447059701>

¹⁹ Ігор Клименко. Фейсбук-сторінка, 24 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/iklymenko.fb/posts/233039768824336>

²⁰ Лицо превратилось в кровавое месиво: Наталья Эшонкулова рассказала, как и по чьему заказу ее избили / Телеграф, 20 липня 2021 року: <https://telegraf.com.ua/ukraine/mestnyiy/5669386-litso-prevratilos-v-krovavoe-mesivo-natalya-eshonkulova-rasskazala-kak-i-po-chemu-zakazu-ee-izbili.html>

²¹ У Дніпрі підприємці провели автотитинг «Ні подвійним стандартам!» / Радіо Свобода, 30 квітня 2020 року: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dnipro-avtomitynh/30585418.html>

Як розповіла постраждала, у 2020 році до неї звернулися підприємці ринку «Озерка» (вона раніше також мала там торговельну точку), розповіли, що їм відмовляють у зменшенні орендної плати (а працювати вони не могли через карантин), але одночасно не дають вивезти товар, а їхні договори з ринком є тільки в його керівництва. Ешонкулова зазначає, що брала участь у переговорах з директоркою ринку (і та їй погрожувала).

До того ж Наталія Ешонкулова зазначає, що займається протидією рейдерському захопленню бізнесу й майна у складі ініціативної групи. За її словами, ця її діяльність почалась із того, що рейдери намагалися забрати бізнес її чоловіка за підробними документами, потім з'ясувалося, що постраждалих від таких дій багато (у кого намагалися забрати бізнес або нерухомість) – і вони вирішили об'єднатись.

Ешонкулова писала від імені ініціативної групи звернення до органів правопорядку, Верховної Ради і Президента. Активістка розповідає, що спочатку писала просто про проблему – без імен імовірно причетних до цього осіб, а потім – із іменами (там фігурують деякі бізнесмени та ексчиновники Дніпра). Наталія Ешонкулова каже, що після другої частини листів почали реагувати депутати, перша група постраждалих пішла на прийом до обласної прокуратури – і ввечері того ж дня її побили.

Побиттю, за словами активістки, передували погрози: через людей їй передавали, щоб була обережна.

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

#порушення_приватності

- **15 липня 2021 року** ультраправий телеграм-канал «Катарсис» опублікував декілька дописів про ЛГБТІК-активістку **Софію Лапіну**, виклавши посилання на її профілі в соцмережах²² та її особистий номер телефону²³.

Напередодні інциденту, як зазначає правозахисниця, їй зламали електронну пошту і, як з'ясувалося, деякі месенджери (як потім дізналася Лапіна, зловмисники переписувалися від її імені з її знайомими), а також намагались отримати доступ до її банківського рахунку і взяти кредит на її ім'я.

До того ж їй стали надходити повідомлення в телеграмі та інстаграмі (каже, що всього отримала їх близько 200²⁴) з образами й погрозами фізичною розправою, причому невідомі писали Лапіній, що знають її адресу (і вказували актуальну), а також надсилали фото її балкона.

Свою агресію праворадикали пояснювали в телеграмі публікацією фотографій на інстаграм-сторінці організації Ukraine.Pride, де зображені стікери та графіті з ЛГБТ-символікою на стінах поблизу церков у Києві та на дверях із зображенням хреста. Софія Лапіна своєю чергою є однією із засновниць згаданої організації, а її банківська картка зазначена як така, куди прибічники організації можуть скидати пожертви.

Водночас сама Лапіна в коментарі виданню «Грати» зазначила, що її організація непричетна до появи стікерів (як їй відомо, є організація RebelQueers, яка їх виготовляє, але хто

²² Катарсис. Телеграм-канал, 15 липня 2021 року: https://t.me/catars_is/4603

²³ Катарсис. Телеграм-канал, 15 липня 2021 року: https://t.me/catars_is/4597

²⁴ Sofia Lapina. Особиста фейсбук-сторінка, 17 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/sofiialapina/posts/3174771226083500>

наклеював, активістці невідомо: світлини їм надіслали анонімно, і адміністратори сторінок вирішили, що вони цікаві для публікації)²⁵.

До того ж ультраправі писали про її «зв'язки з Боленковим» (ідеться про білоруського й українського активіста лівого крила Олексія Боленкова, якого навесні 2021 року СБУ намагалася вислати з України, однак йому вдалося оскаржити це рішення через суд, при цьому на засіданнях ультраправі кілька разів намагалися його побити), і зараз на одній з опублікованих на згаданих телеграм-каналах фотографій вона зображена з чоловіками у веселкових балаклавах (такі шиє La Revolte – ініціатива, до якої дотичний Боленков).

Постраждала активістка звернулася в поліцію, однак провадження всупереч вимогам законодавства так і не було почато, тож вона оскаржила бездіяльність органів правопорядку через суд. Станом на жовтень поліція розслідує цю справу за статтею 182 (порушення недоторканності приватного життя) Кримінального кодексу України.

Софія Лапіна – співзасновниця і керівниця громадської організації «Українапрайд» (створена у грудні 2020 року). До цього працювала в організаціях «Київпрайд» та «Наш світ».

У 2020 році ZMINA зафіксувала 2 інциденти, де Лапіна була постраждалою.

#фізичний_напад

- **16 липня 2021 року в Куп'янську** на Харківщині напали на активіста **Сергія Кудрявцева**. За словами постраждалого, ввечері під будинком його підстерегли двоє невідомих у медичних масках і побили: зламали йому ніс, завдали струсу мозку, травми щелепи й численних гематом.

У розмові з Українською Гельсінською спілкою з прав людини Кудрявцев зазначив, що за деякий час перед нападом йому дзвонили з невідомих номерів та пропонували зустрітись²⁶.

Поліція почала провадження 17 липня 2021 року за статтею 125 (умисне тілесне ушкодження) Кримінального кодексу України.

Сергій Кудрявцев – один із засновників і керівник «Об'єднання громадян – координаційний центр боротьби з корупцією міста Куп'янськ». Займається антикорупційною діяльністю з 2019 року. Підприємець. Має фірму, що займається лісозаготівлею, тому, за його словами, розуміється на тому, які дерева дозволяють вирубувати, а які – ні. Бороться з незаконними вирубками: висвітлює ситуацію в соцмережах, також звертався до органів правопорядку, деякі справи дійшли до суду²⁷. Брав участь в організації в Куп'янську Тарифного майдану²⁸.

²⁵ Руховодительница «УкраїнаПрайд» София Лапина обратилась в полицию из-за угроз / Грати, 20 липня 2021 року: <https://graty.me/news/rukovoditelnicza-ukra%D1%97naprajd-sofiya-lapina-obratilas-v-policiyu-iz-za-ugroz/>

²⁶ На активіста з Харківщини напали та спалили авто: він висвітлює корупцію у лісгоспах області / Українська Гельсінська спілка з прав людини, 4 серпня 2021 року: <https://helsinki.org.ua/articles/na-aktyvista-z-kharkivshchyny-napaly-ta-spalyly-avto-vin-vysvitluie-koruptsiu-u-lishospakh-oblasti/>

²⁷ На Купянський лесхоз подали в суд – требуют возместить ущерб в размере более 6 млн грн / ХТ, 1 жовтня 2021 року: <https://times.kharkiv.ua/2021/06/15/na-kupyanskij-leshhoz-podali-v-sud-trebuyut-vozmestit-ushherb-v-razmere-bolee-6-mln-grn/amp/>

²⁸ Міський голова провів зустріч з учасниками акції протесту «Тарифний майдан» / Офіційний сайт Куп'янської міської ради та виконавчого комітету, 25 січня 2021 року: <http://kupyansk-rada.gov.ua/news/id/18364>

#знищення_чи_пошкодження_майна

- **16 липня 2021 року** близько пів на третю годину ночі в **Рубіжному** на Луганщині невідомий підпалив авто керівника громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» **Валерія Харчука**²⁹. За словами постраждалого, на відео з камер спостереження зафіксована одна особа (ймовірно чоловік), який робить підпал, при цьому в нього самого спалахнули руки. На цю автівку Харчука вже була раніше здійснена атака – її обливали кислотою³⁰.

■ Фото надав потерпілий Валерій Харчук

Активіст пов'язує інцидент із протидією зловживанням під час проведення закупівель міською владою. За його словами, напередодні інциденту йому передали відео, де зафіксовані корупційні домовленості між чиновниками місцевої влади перед проведенням торгів, він неофіційно звернувся до представника згаданої структури, попередивши, що якщо вони продовжать займатися схемою, яку він виявив, він звернеться до органів правопорядку.

За фактом підпалу поліція Луганщини почала провадження за частиною 2 статті 194 ККУ (знищення чи пошкодження майна).

Валерій Харчук – керівник громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» (діє з 2013 року), що проводить моніторинг закупівель органів місцевого самоврядування, розподілу земель тощо. Як розповідає активіст, вони публікують результати своїх розслідувань на фейсбук-сторінці «Антикорупційний фронт», а також оскаржують рішення, які вважають незаконними, через звернення до органів правопорядку.

Описаний інцидент – четвертий випадок псування майна Валерія Харчука, що трапився цього року: 1 червня невідомі облили кислотою два його автомобілі, у ніч на 5 квітня – підпалили одне його авто, а 15 березня – облили кислотою іншу його автівку (йдеться про машину, яку тепер спалили).

За словами Харчука, окрім громадської діяльності, він веде також підприємницьку. Ці машини йому потрібні для роботи. Однак усі інциденти він пов'язує зі своєю антикорупційною діяльністю.

#знищення_чи_пошкодження_майна

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- У ніч на **19 липня 2021 року** в **Одесі** невідомі обклеїли фасад офісу одеського осередку **Асоціації ЛГБТ «Ліга»** плакатами з символікою угруповання «Традиція і порядок», пролайферськими гаслами та листівками, спрямованими проти ЛГБТ (на них зображений меч, що розрубє веселковий прапор, і напис «Залиш орієнтацію вдома»). Окрім, власне, офісу, цими листівками були обклеєні й інші споруди поблизу (одна з них – музей Пушкіна)³¹.

²⁹ Активісту з Рубіжного на Луганщині Валерієві Харчуку спалили ще одну автівку / ZMINA, 16 липня 2021 року: <https://zmina.info/news/aktivistu-z-rubizhnogo-na-luganshyni-valeriyevi-harchuku-spalyly-shhe-odnu-avtivku/>

³⁰ Рубежное: Авто Харчука облили кислотой (фото, видео) / Трибун, 15 березня 2021 року: <https://tribun.com.ua/78674>

³¹ LGBT Association LiGA. Фейсбук-сторінка організації, 19 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/Association.LiGA/posts/4430429536980974>

Асоціація геїв, лесбійок та бісексуалів «Ліга» була заснована в Миколаєві в 1993 році, має сервісний центр для спільноти, а також розвиває правозахисний та просвітницький напрями діяльності. Головний осередок розташований у Миколаєві, але організація також має представництва в Херсоні, Одесі та Києві.

Офіс одеського осередку неодноразово зазнавав атак від представників угруповання «Традиція і порядок», які займалися псуванням фасаду, а в травні 2021 року невідомі розбили вікно й намагалися пошкодити камеру відеоспостереження біля входу в приміщення.

■ Фото з фейсбук-сторінки Асоціації ЛГБТ «Ліга»

#фізичний_напад

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **20 липня 2021 року** до Центру прав людини ZMINA та партнерів звернувся керівник громадської спілки «Інститут національної політики» **Іван Белецький** (Тимошенко) щодо переслідування і залякування, яке, за словами активіста, здійснюється стосовно нього вже понад рік. Він пов'язує це з публікацією матеріалів викривального характеру про ультраправого діяча, екскомандира розвідротки полку «Азов» Сергія Коротких (також відомий як «Боцман» і «Малюта»).

Як зазначає Белецький, у лютому 2021 року знайомий з кіл, близьких до Коротких, запросив його на квартиру в Шевченківському районі Києва, пообіцявши дати інтерв'ю у прямому ефірі, однак, коли Белецький приїхав, на нього напали п'ятеро осіб і катували, вимагаючи на відео вибачитися перед Коротких.

Белецький каже, що бачив обличчя одного з нападників і готовий засвідчити, що це Артем Краснолуцький. За словами постраждалого, з того часу нападники (ймовірно – Краснолуцький) йому писали, погрожували оприлюднити відео, яке вони зняли в процесі знущань над Белецьким, надсилали фотографії, врешті оприлюднили відео в закритих ультраправих пабліках.

Раніше, 28 грудня 2020 року, на Белецького було здійснено напад, який був зафіксований на відео й поширений на різних платформах, зокрема через телеграм-канали. Як розповідає постраждалий, на той момент йому вже кілька місяців погрожували після виходу висновку його громадської організації щодо діяльності Сергія Коротких, якого його пов'язують з російськими спецслужбами³², і він погодився зустрітись із особою, яка йому погрожувала, у супермаркеті на околиці Києва.

За словами Белецького, на зустріч ніхто не прийшов, і він виклав через застосунок службу таксі, щоб їхати додому, але мав якісь проблеми з ним, і коли під'їхало таксі іншої фірми, сів у машину, але, як виявилось, це була засідка: його вивезли за Київ у ліс неподалік і побили (зламали щелепу)³³.

³² Заключение Института по Коротких Боцману о признании агентом влияния РФ. Подробности / Institute of national politics, 16 листопада 2020 року: <https://www.institutenp.com/post/11-16-2020>

³³ «Інститут національної політики» виклав досьє, де звинувачує Сергія Коротких у роботі на спецслужби РФ. Автора досьє побили. Розповідаємо, що це означає / Заборона, 8 січня 2021 року: <https://zaborona.com/institut-nacziionalnoyi-politiki-viklav-dosye-de-zvinuvachuye-sergiya-korotkih-u-roboti-na-speczsluzhbi-rf/>

Як повідомили в Національній поліції на запит Центру прав людини ZMINA, 29 грудня 2020 року Чайківське відділення відомства в Києво-Святошинському районі Київської області почало провадження за заявою Белецького про побиття за частиною 1 статті 125 (умисне легке тілесне ушкодження).

Однак 31 грудня (через два дні) поліція ухвалила рішення про закриття цього провадження через «відсутність у діянні складу кримінального правопорушення».

Щодо цьогорічного нападу постраждалий до органів правопорядку звертатися не став.

Іван Белецький (Тимошенко) – голова правління громадської спілки «Інститут національної політики». Є вихідцем з Росії, де вів політичну діяльність, починаючи з 2000-х років. Був співорганізатором «Русских маршей»³⁴, у зв'язку з чим затримувався російськими силовиками.

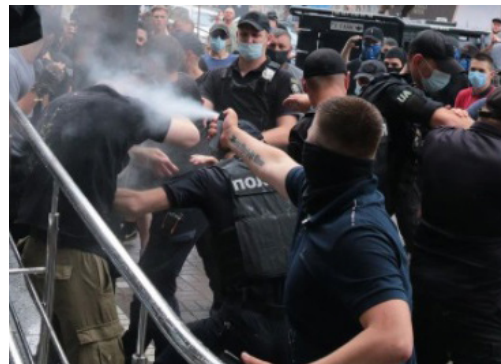
У 2017 році емігрував до України, заявивши, що займатиметься тут правозахисною діяльністю і міжнародною адвокацією. Зазначає, що в Росії звинувачений за частиною 2 статті 280 КК РФ (публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності), заочно арештований і оголошений у міжнародний розшук³⁵.

В Україні отримав спочатку статус біженця, а згодом – громадянство.

#фізичний_напад

- **20 липня 2021 року в Києві** під стінами Шостого апеляційного адміністративного суду ультраправі напали на білоруського й українського активіста **Олексія Боленкова**, коли той ішов на засідання, де мала розглядатися скарга на рішення СБУ про його примусове повернення в країну походження (Білорусь), яку підтримав суд першої інстанції.

Проти активіста застосували газовий балончик, били по голові й закидали курячими яйцями³⁶. Коли група людей, які також перебували під судом (серед них було кілька активістів лівого крила, які прийшли на підтримку Боленкова, а також білоруська журналістка Євгенія Долгая) намагалися зайти з ним усередину приміщення, на них також напали.

■ Напад на Олексія Боленкова
(фото з інстаграм-сторінки abc_ukraine)

Окрім того, були повідомлення про пізніші напади на окремих осіб, які прийшли на підтримку Боленкова під суд, а також після завершення засідання – про фізичну та вербальну агресію щодо координатора проєкту «Без кордонів» **Максима Буткевича**, якого представники поліції і судової охорони не пускали всередину приміщення через те, що він прийшов пізніше.

Ще один активіст **Тарас Білоус** розповів, що зазнав нападу біля будівлі суду, коли почав знімати на відео, як чоловік у балаклаві з символікою організації «Основа майбутнього»

³⁴ В Москві без об'яснення причин задержан націоналист Белецкий / Радио Свобода, 11 грудня 2016 року: <https://www.svoboda.org/a/28169990.html>

³⁵ «Одна з причин моєї еміграції з Росії – акції на підтримку України» – Іван Белецький / Радио Свобода, 26 серпня 2018 року: <https://www.radiosvoboda.org/a/29451518.html>

³⁶ Abc_ukraine. Інстаграм-сторінка, 21 липня 2021 року: https://www.instagram.com/p/CRkVF_fDhuX/

намагається забрати телефон у ще одного активіста, який зняв на відео напад на Боленкова. Білоуса схопили за шию і намагалися повалити на землю, а коли не вийшло, підскочили ще кілька осіб, почали його бити по голові та штовхати, а також застосували проти нього газовий балончик.

Напад на Білоуса зафіксовано на відео³⁷. Пізніше, переглядаючи відео, активісти змогли висловити припущення, ким був один із нападників. За їхніми словами, це представник «Спільноти ветеранів війни з Росією» Михайло Стрижка – попри те, що обличчя нападника було під балаклавою, на відео видно його татуювання на лікті, і схоже татуювання є у Стрижки.

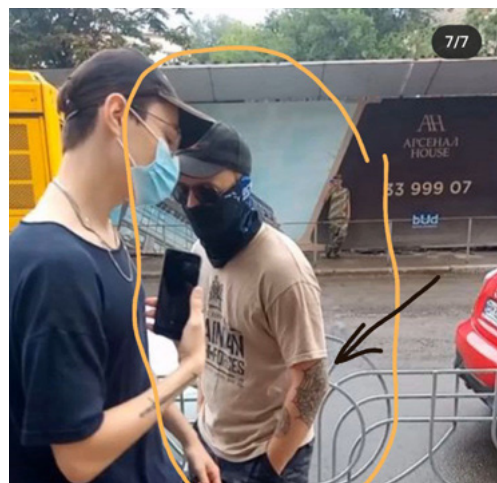
Сам Стрижка заперечує, що був на згаданій акції, стверджуючи, що хворів³⁸.

До поліції постраждалі не подавали заяви про злочин. ZMINA зверталась із запитом щодо того, чи почала поліція провадження за фактом згаданих подій, оскільки, зокрема, на відео активістів зафіксовано, що представники органів правопорядку є безпосередніми свідками нападів, частина поліцейських навіть знімає їх на свої нагрудні камери, однак відповіді на цей запит не надійшло.

Як розповіла Центру прав людини ZMINA **Євгенія Долгая**, на момент описаних подій вона працювала для білоруського медіа і планувала висвітлювати перебіг судового процесу за скаргою Боленкова, тому прийшла до суду, але її не пустили всередину. У цей час під судом стали збиратися праворадикали (спостерігачі впізнали представників організацій «Національний спротив Україні», «Суспільство майбутнього» тощо), які почали виявляти агресію стосовно тих, хто прийшов на підтримку Боленкова. Долгая каже, що стояла неподалік від однієї з таких груп. Як розповідає журналістка, коли прийшов Боленков, на нього напали, і він попросив допомогти йому зайти в будівлю, оскільки майже нічого не бачив через газ, і коли вона спробувала йому допомогти, ультраправі напали й на неї також: ударили по обличчю (у щелепу), намагалися поцілити яйцем і застосували проти неї газовий балончик. Урешті поліція і судова охорона пустили їх усередину (йдеться приблизно про п'ять осіб), але залишила у фойє, не дозволяючи навіть піти до вбиральні, щоб умитись і привести себе до ладу (пропустила

■ Скриншот з відео нападу на Тараса Білоуса

■ Скриншот із відео, де, зокрема, зафіксований напад на Тараса Білоуса

■ Фото з фейсбук-сторінки Михайла Стрижки

³⁷ Abc_ukraine. Інстаграм-сторінка, 21 липня 2021 року: <https://www.instagram.com/p/CRkTrfYjy40/>

³⁸ Михайло Стрижка. Особиста фейсбук-сторінка, 19 жовтня 2021 року: <https://www.facebook.com/strizhkasindikato/posts/1897099463831880>

тільки Боленкова, бо він як заявник мав іти на засідання). Долгая каже, що один з представників адміністрації суду погрожував їй вигнати їх на вулицю і називав Боленкова «хуліганом».

Олексій Боленков – білоруський і український активіст, який приїхав до Києва в період Революції гідності і з того часу живе в Україні. Визначає себе як анархіст, має стосунок до групи La Revolte (вони поширюють тематичну літературу, шийють одяг тощо). В Україні брав участь у правозахисних акціях та протестах проти поліцейського свавілля.

З 21 квітня 2021 року СБУ намагалася вислати Олексія Боленкова за межі України, але активіст подав скаргу до суду на це рішення спецслужби. Пізніше стало відомо, що те саме хотіли зробити з Артуром Кондратовичем, але силовики не змогли його видворити через те, що активіст перебуває в процесі отримання притулку. Скаргу Боленкова спочатку розглядав Шевченківський районний суд, який її відхилив, а потім – Шостий апеляційний адміністративний суд Києва. 20 липня 2021 року, коли трапився згаданий інцидент, якраз почався розгляд згаданої скарги.

Наступного дня, 21 липня, колегія суддів винесла рішення її задовольнити. Таким чином, Боленкова залишили в Україні.

#перешкодження_діяльності_громадської_організації

- **21 липня 2021 року в Києві** під час пресконференції «(Не)дружня країна: чи безпечна Україна для білорусів, які вимушені тікати від режиму?»³⁹ невідомі атакували акаунти в месенджерах комунікаційної менеджерки **Центру прав людини ZMINA Ірини Іванченко**.

За її словами, атака почалася разом із початком медіазаходу й тривала близько пів години: їй телефонували з російських номерів, надійшло більше десятка повідомлень про спроби входу в телеграм-акаунт, а також різні повідомлення з кодами реєстрації на різних сервісах на зразок ICQ та «Мультиплексу».

Як пояснили ситуацію у громадській організації «Лабораторія цифрової безпеки», найімовірніше, йдеться про так званий смс-бомбінг, для використання якого алгоритму потрібно знати лише контактний номер людини, і протягом певного часу він намагається зареєструватися за цим номером на якомога більшій кількості сервісів, сайтів тощо. Таким чином, зазначають експерти, зловмисники намагаються відволікти людину й завадити її роботі. Ірина Іванченко припускає, що так невідомі намагалися зірвати пресконференцію.

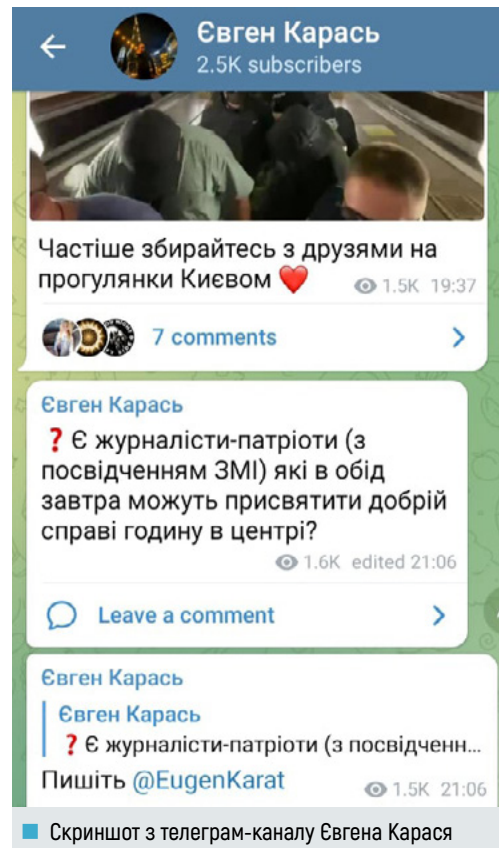
Пресконференція Центру прав людини ZMINA, про яку йдеться, стосувалася ситуації з білорусами в Україні, і серед проблем, на які вказували правозахисники, була практика співпраці українських органів правопорядку з білоруськими силовиками й видворення білорусів з України. Зокрема, йшлося про справу Олексія Боленкова, якого СБУ намагалася видворити за межі України з 21 квітня цього року. Співробітники прийшли до нього додому й хотіли одразу ж вивезти його на кордон, але активіст подав скаргу до суду на це рішення спецслужби. Шевченківський районний суд Києва відхилив його скаргу, але в другій інстанції Шостий апеляційний суд Києва її задовільнив і зупинив видворення Боленкова. Ірина Іванченко була позначена як контактна особа для журналістів у пресанонсі медіазаходу. Захід відбувався в день, коли мало відбутися чергове (як виявилось, фінальне) засідання суду.

³⁹ Видворення та відсутність державної допомоги: що може очікувати білорусів, які тікають від режиму до України / ZMINA, 21 липня 2021 року: <https://zmina.ua/event/vydvorennya-ta-vidsutnist-derzhavnoyi-dopomogy-shho-mozhe-ochikuvaty-bilorusiv-yaki-tikayut-vid-rezhymu-v-ukrayinu/>

За видворення Боленкова виступала низка ультраправих організацій і груп, а рішення СБУ про видворення базувалося, серед іншого, на дописах анонімного телеграм-каналу ультраправих «Вольєр», який неодноразово критикували правозахисні організації через профайлінг активістів та заклики до насильства.

За день до описаних подій керівник ультраправої організації «Суспільство майбутнього» Євген Карась у своєму телеграм-каналі опублікував повідомлення такого змісту: «Є журналісти-патріоти (з посвідченням ЗМІ), які в обід завтра можуть присвятити годину в центрі?», що може свідчити про підготовку провокацій на пресконференції.

Пізніше Карась дивився трансляцію медіазаходу й активно коментував її на своєму каналі.

#фізичний_напад

- **28 липня 2021 року** в місті **Дубно** на Рівненщині стався напад на громадського активіста **Сергія Яковчука**, коли той ввечері повертався додому з роботи⁴⁰.

Як розповідає постраждалий, він працював на комунальному підприємстві «Дубновоканал», чергував на свердловині, що розташована за містом, їхав після зміни на велосипеді, коли поряд із ним зупинилася автівка. Далі Яковчук нічого не пам'ятає, аж поки він отямився в лікарні: мав розсічення голови, струс мозку, велику гематому на правій руці (вона займає внутрішню частину від ліктя і до плеча, ймовірно, постраждалий намагався закривати рукою голову⁴¹) та ногах.

За словами активіста, його, вже непритомного, виявив якийсь чоловік і викликав швидку, при цьому спочатку свідок начебто казав, що бачив чоловіка, який біг від місця події до машини, але потім стверджував, що бачив тільки Яковчука в крові й подумав, що трапилася ДТП.

■ Скриншот з відео, яке постраждалий записав через тиждень після нападу

⁴⁰ На Рівненщині пропонують одну тисячу доларів винагороди за інформацію про напад на активіста / Рівненські новини, 11 вересня 2021 року: <https://www.rivnenews.com.ua/2021/09/11/na-rivnenshchyni-proponuiut-odnu-tysiachu-dolariv-vynahorody-za-informatsiiu-pro-napad-na-aktivista/>

⁴¹ Сергій Яковчук. Особиста фейсбук-сторінка, 5 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/serzdubno/posts/431067235568313>

Поліція почала провадження за частиною 2 статті 125 (умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я) Кримінального кодексу України. Станом на 23 вересня 2021 року підозрюваних у справі немає.

Яковчук пов'язує напад зі своєю громадською діяльністю, зокрема з критикою чинної міської влади. Будь-які конфлікти особистого чи майнового характеру заперечує.

Активіст каже, що судився з керівництвом «Дубноводоканалу» через несанкціоновану догану й переведення на іншу посаду без його згоди (за словами Яковчука, суд він виграв, але зараз водоканал подав апеляцію). Погроз не отримував, крім того, що йому усно передавали, аби був обережний після цього конфлікту з керівництвом.

Яковчук зауважує, що прогнозував напад на себе після того, як у 2018 році невідомі напали на його товариша, активіста і блогера Сергія Раковського⁴² (зараз Раковський пообіцяв грошову винагороду за інформацію про нападників на Яковчука).

Сергій Яковчук – керівник громадської організації козаків «Дубенська січ», що проводила військово-патріотичні вишколи для дітей, організувала в Дубно тир тощо. За словами активіста, останнім часом діяльність організації була припинена. До того ж є блогером, оскільки публікує багато постів про життя і проблеми громади.

#знищення_чи_пошкодження_майна

■ **29 липня 2021 року** близько пів на четверту ранку в **Куп'янську** на Харківщині невідомі підпалили автівку, що належить антикорупційному активістові **Сергієві Кудрявцеву**, припарковану поряд з його приватним будинком⁴³. За словами постраждалого, він прокинувся від гучного звуку й побачив, що машина горить.

Постраждалий викликав поліцію і ДСНС. Поліція приїхала з кінологами, виявила якісь речові докази, що свідчать про підпал (але Кудрявцев не говорить, що це, посилаючись на таємницю слідства).

■ Фото з фейсбук-сторінки постраждалого

За фактом описаних подій поліція почала провадження за ч. 2 ст. 194 (умисне знищення чи пошкодження майна) Кримінального кодексу України.

Постраждалий пов'язує інцидент зі своєю громадською діяльністю із протидії вирубуванню лісів та відключень сіл від газопостачання (ситуацію він висвітлює на своїй фейсбук-сторінці).

Варто зазначити, що підпалу передувало побиття 16 липня 2021 року, коли його під будинком увечері підстерегли двоє невідомих у медичних масках.

Сергій Кудрявцев – один із засновників і керівник «Об'єднання громадян – координаційний центр боротьби з корупцією міста Куп'янськ». Підприємець. Брав участь в організації в Куп'янську Тарифного майдану.

⁴² Сергій Раковський. Особиста фейсбук-сторінка, 1 серпня 2021 року: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1982835135219744&id=100004798292754

⁴³ Сергей Кудрявцев. Особиста фейсбук-сторінка, 29 липня 2021 року: <https://www.facebook.com/sergey.kudrayvtzev/videos/389847669143792/>

СЕРПЕНЬ 2021 РОКУ

#знищення_чи_пошкодження_майна

- **2 серпня 2021 року** стало відомо про продовження переслідування **Асоціації ЛГБТ «Ліга»** в **Миколаєві** з боку ультраправого угруповання «Традиція і порядок»: стіни їхнього центрального офісу в Миколаєві обклеїли агітаційними листівками згаданої організації пролайферського та гомофобного змісту.

Представники організації трактують ці дії як спробу залякування, оскільки на плакатах зображено меч, що розрубє веселковий прапор⁴⁴.

Лідер праворадикального угруповання «Традиція і порядок» Богдан Ходаковський також цього ж дня погрожував *«проблемами з православними українцями»* у своєму телеграм-каналі охоронній фірмі «Шериф» через те, що та надає послуги ЛГБТ-організаціям⁴⁵.

Асоціація геїв, лесбійок та бісексуалів «Ліга» була заснована в Миколаєві у 1993 році, має сервісний центр для спільноти, а також розвиває правозахисний та просвітницький напрями діяльності. Головний осередок розташований у Миколаєві, але організація також має представництва в Херсоні, Одесі та Києві.

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **3 серпня 2021 року** група поліцейських у **Слов'янську** на Донеччині приїхала додому до громадського активіста **Дмитра Браславського** і здійснювала тиск на його матір. Поліцейські демонстративно дзвонили керівництву, показували їй свою табельну зброю тощо. За словами активіста, це відбулось у відповідь на те, що він надіслав їм інформаційний запит⁴⁶.

Як розповідає Браславський, місцева поліція ініціювала створення телеграм-чату⁴⁷ для того, щоб полегшити комунікацію з громадянами, і протягом липня він звертався кілька разів (5–6), зокрема, щодо стихійних ринків, але не бачив, щоб поліція реагувала. Натомість активіста заблокували в цьому чаті, йому довелося окремо зв'язуватись із пресслужбою, аби «бан» зняли. Тоді Браславський вирішив написати інформаційний запит як громадянин, аби з'ясувати, що саме поліція зробила у зв'язку з його зверненнями. Відповіді не отримав, зате група поліцейських приїхала до нього додому.

У поліції Донеччини на запит Центру прав людини ZMINA підтвердили, що 2 серпня їм надійшов запит від Дмитра Браславського, а 3 серпня 2021 року за його адресою проживання направили слідчо-оперативну групу «з метою проведення повної і всебічної перевірки, встановлення обставин подій, вказаних останнім у своєму запиті».

Дмитро Браславський – активний громадянин у Слов'янську, представляє ініціативу «Паперовий фронт». Запит писав просто від себе як громадянина, не як представника організації чи конкретної редакції, але вказував, що відповідь має намір використати в журналістському матеріалі.

⁴⁴ Праворадикальне угруповання «Традиція і порядок» продовжує тиск на ЛГБТ-асоціацію «Ліга» / ZMINA, 3 серпня 2021 року: <https://zmina.info/news/pravoradikalne-ugrupovannya-tradyciya-i-poryadok-prodovzhuje-tysk-na-lgbt-asociaziiyu-liga/>

⁴⁵ Ходаковський. Телеграм-канал, 2 серпня 2021 року: <https://t.me/BKhadakovsky/2002>

⁴⁶ Дмитро Браславський. Особиста фейсбук-сторінка, 3 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/braslavsky.dimon/posts/4111670845583863>

⁴⁷ Жителі Слов'янська можуть бути на постійному зв'язку із правоохоронцями за допомогою онлайн-форуму в додатку «Telegram» / Поліція Слов'янська і Лиману, 1 квітня 2021 року: <http://slavyansk-police.dn.ua/news/view/11055>

#знищення_чи_пошкодження_майна

- У ніч на **6 серпня 2021 року** в **Харкові** невідомий молодик зіпсував мурал на стіні громадського центру для ЛГБТ+ та дружніх людей **PrideHub** ЛГБТІК-організації **«Сфера»**. Як повідомили в організації⁴⁸, малюнок мав назву «Мурал рівності», був офіційно погоджений із міською владою і мав на меті перекрити написи з погрозами, які раніше залишали ультраправі угруповання. Там містився напис: *«Бути різними добре разом»*, до чого вандали додали: *«Не означає бути збоченцями»*.

■ Фото з фейсбук-сторінки «Сфери»

Представниці організації звернулися за фактом вандалізму до органів правопорядку⁴⁹. У відповідь на запит Центру прав людини ZMINA 12 серпня поліція Харківщини відповіла, що проводить перевірку наданої активістками інформації, але кримінального провадження вона не починала.

Харківське жіноче об'єднання «Сфера» – українська громадська організація, заснована в 2006 році ініціативною групою жінок. Позиціонує себе як лесбійсько-феміністичну організацію. Серед іншого, організовує правозахисні та просвітницькі заходи, зокрема тижні жіночої солідарності та Харків-прайд, а також створила ком'юніті-центр «Прайд-хаб».

Протягом минулих років ком'юніті-центр для ЛГБТ та їхніх союзників «Прайд-хаб» систематично ставав об'єктом нападів ультраправих молодиків з угруповань «Традиція і порядок» та «Фрайкор». У травні 2019 року вони ввірвалися на закритий захід, присвячений підготовці до проведення Маршу рівності в місті. До того ж ультраправі зірвали ЛГБТ-вечірку, де мали презентувати дружні до спільноти проекти в Харкові, а ще раніше вибили вікна, закидали димовими шашками та розпилили газові балончики в ком'юніті-центрі під час дискусійного клубу.

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **10 серпня 2021 року** у **Вишгороді** на Київщині невідомі доставили до будинку, у якому мешкає родина громадського активіста **Владислава Дулапчія**, похоронний вінок із написом на стрічці *«Життя – це пісок»* і перекинули через паркан.

Активіст пов'язує інцидент зі своєю громадською діяльністю. Владислав Дулапчій – голова громадської ради при Вишгородській районній державній адміністрації та голова громадської організації «Рідне місто Вишгород», що займається антикорупційною діяльністю, адмініструє однойменну групу у фейсбуку.

■ Скриншот із відео, яке опублікував на своїй фейсбук-сторінці постраждалий активіст

⁴⁸ Sphere, Women Association / Фейсбук-сторінка організації, 6 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/spherewa/posts/2845210735740450>

⁴⁹ У Харкові графіті на стіні ЛГБТ-центру замальовали гомофобним надписом / ZMINA, 6 серпня 2021 року: <https://zmina.info/news/u-harkovi-zamalyuvaly-grafiti-na-stini-lgbt-centru-gomofobnym-nadpysom/>

Як розповідає постраждалий, останнім часом він намагався займатися протидією незаконному видобутку піску з Дніпра, для складування якого використовуються здані в оренду під будівництво торговельно-розважального комплексу комунальні земельні ділянки. Дулапчій каже, що разом з іншими активістами він робив фото- та відеофіксацію цих порушень, склав заяви до органів правопорядку, а також ініціював обговорення цього питання на громадській раді, яка врешті проголосувала за звернення в ДБР.

Як зазначає активіст, у зв'язку з цією діяльністю неодноразово отримував усні погрози. Інцидент із вінком він вважає продовженням кампанії з його залякування.

Поліція Київщини почала провадження за частиною 1 статті 129 (погроза вбивством) Кримінального кодексу України.

Владислав Дулапчій – юрист, голова громадської ради при Вишгородській районній державній адміністрації та голова громадської організації «Рідне місто Вишгород», що займається антикорупційною діяльністю, адмініструє однойменну групу у фейсбуці. Був постраждалим від нападу тітушок під час подій Євромайдану 2013–2014 років⁵⁰.

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

#перешкоджання_діяльності_громадської_організації

- **10 серпня 2021 року** керівник одеського осередку ультраправого угруповання «Традиція і порядок» Ілля Попков заявив про намір протидіяти проведенню заходів **Одеса-прайду** із застосуванням насильства: *«Вони виходять під гаслом “Жити вільно – жити без страху”, ми вийдемо під іншим: “Повторимо Тбілісі”»*⁵¹. Таким чином, Попков зробив відсилку до нападів на громадських активістів та журналістів у липні цього року за кілька годин до початку Маршу за права ЛГБТ у столиці Грузії, коли за бездіяльності місцевої поліції противники ходи розтрошили офіси двох правозахисних організацій, а також побили кілька десятків людей⁵².

Раніше про *«покажемо Тбілісі»* щодо іншого ЛГБТ-заходу, Рейвах-прайду, у Києві висловлювався і очільник угруповання «Традиція і порядок» Богдан Ходаковський.

А в дописі у своєму телеграм-каналі від 16 серпня Ходаковський звертався до минулорічного досвіду, коли на учасників та учасниць маршу Одеса-прайду напала група осіб, яка мала на собі символіку «Традиції і порядку», внаслідок якого постраждали понад десяток учасників ходи. Проводячи начебто паралелі з Другою світовою війною, Ходаковський завершив допис фразою, яку можна зрозуміти як спонукання до насильства: *«28 серпня закликаю одеситів проявити відвагу, поки райдужні румуни не заштовхали їх до гендерних катакомб»*.

Окрім того, за словами організаторів Одеса-прайду, у локальних телеграм-пабліках вони фіксували заклики до протидії проведенню маршу і спроби координувати охочих це робити.

Організатори акції звернулися до поліції, але та відмовилася починати провадження за їхньою заявою. Через це активістам довелося оскаржувати бездіяльність органів правопорядку в суді, а 13 правозахисних організацій звернулися до керівництва силових

⁵⁰ Первое правило «Бойцовского клуба». Как титушки сдавали друг друга в судах по делам Майдана / Грати, 10 березня 2020 року: <https://graty.me/pervoe-pravilo-bojcovskogo-kluba-kak-titushki-sdaval-dru-dru-ga-v-sudah-po-delam-majdana/>

⁵¹ В Одесі анонсували Марш рівності – праворадикали погрожують його зірвати / ZMINA, 11 серпня 2021 року: <https://zmina.info/news/v-odesi-anonsuval-marsh-rivnosti-pravoradykaly-pogrozhuut-jogo-zirvaty/>

⁵² У Тбілісі скасували марш за права ЛГБТ через масове насильство з боку противників події / ZMINA, 5 липня 2021 року: <https://zmina.info/news/u-tbilisi-skasuvay-marsh-za-prava-lhbt-cherez-nasylyl%CA%B9stvo-z-boku-protivnykiv-podiyi/>

структур із відкритою заявою⁵³ із закликом розслідувати погрози та гарантувати безпеку учасникам акцій ЛГБТІК.

Фестиваль квір-культури «Одеса Прайд 2021» тривав у Одесі з 24 до 29 серпня 2021 року. 28 серпня відбулася Прайд-хода. Лейтмотивом цього річного фестивалю обрали питання безпеки для ЛГБТІК-активістів, оскільки минулого року на учасників та учасниць ходи було скоєно напад, унаслідок якого постраждали більше десятка людей.

#фізичний_напад

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **18 серпня 2021 року в Києві** на вулиці Обсерваторній, 6, дерозташована одноповерхова будівля XIX століття (відома як садиба Барбана), група невідомих у темних куртках з каптурами і в медичних масках на обличчі напала на активістів, які проводили безстроковий мітинг проти знесення згаданої будівлі, не пропускаючи туди будівельну техніку⁵⁴.

Один із постраждалих, історик **Олександр Візерський**, розповів Центру прав людини ZMINA, що шестеро молодиків, які приїхали, спочатку сказали, що вони «благоустрій», але жодних документів не показали, з чого протестувальники зробили висновок, що це найняті забудовниками тітушки. За словами Візерського, вони почали розкидати лавки, на яких сиділи мітингувальники, і намагалися їх розштовхати. На Візерському ці люди порвали теніску й завдали йому кілька ударів по обличчю, шії і тулубу, коли той намагався не дати їм вибити з рук або забрати телефон іншого активіста, який намагався викликати на місце поліцію.

Шестеро протестувальників написали в поліцію заяви. Одного з нападників, який залишався на місці, коли інші втекли, впізнали й передали дані поліцейським. Однак поліція не почала провадження (ймовірно, повідомлення про злочин було зареєстроване як звернення громадян).

Окрім того, Олександр Візерський повідомив про усні погрози, що надходили йому та його дружині (яка також виходить на протести проти знесення садиби Барбана) від осіб, яких вони ідентифікують як представників забудовника.

18–19 серпня біля садиби Барбана відбувалася цілодобова акція протесту проти руйнування будівлі, організована групою небайдужих киян. Вони не є представниками громадських організацій.

■ Садиба Барбана після початку демонтажу (фото: Анастасія Москвичова)

■ Учасники акції (фото: Анастасія Москвичова, ZMINA)

⁵³ Громадські організації вимагають від поліції розслідувати погрози Одеса-прайду / ZMINA, 20 серпня 2021 року: <https://zmina.ua/statements/gromadski-organizaciyi-vymagayut-vid-policziji-rozsliduvaty-pogrozy-odesa-prajdu/>

⁵⁴ В центре Киева произошла потасовка между противниками сноса старинной усадьбы Барбана и людьми застройщика / Грати, 18 серпня 2021 року: <https://graty.me/news/v-centre-kieva-proizoshla-potasovka-mezhdu-protivnikami-snosa-starinnoj-usadby-barbana-i-lyudmi-zastrojshhika/>

За словами Олександра Візерського, таких будинків у Києві (із пілястрами (імітація колон) на фасаді) залишилося дуже мало, і Міністерство культури видало припис⁵⁵, що забороняє будівельні та земляні роботи, але цей припис забудовник не оскаржував у суді, а просто ігнорував. Окрім того, як зазначає активіст, на цій ділянці знищили 81 рослину (дерева) без відповідних дозволів Мінекології.

Замовник робіт – ТОВ «Інформаційна група “Агентство столичних повідомлень”». На воротах будівлі прикріпили банер про те, що ведуться роботи з реконструкції та влаштування підпірної стінки та фундаментів, але видно, що частина будівлі вже зруйнована. Виконавець – «Геос-УКБ».

Спочатку активісти просто чергували біля будівлі. 18 серпня, коли забудовники підігнали важку техніку, вони почали її блокувати, а коли наступного дня, 19 серпня, представники забудовника почали розбирати дах, то мітингувальники перекрили Обсерваторну вулицю.

#незаконне_затримання_чи_обшук

#юридичне_переслідування

- **19 серпня 2021 року в Києві** поліцейські затримали двох активістів організації **«Захистимо Протасів Яр»** – **Ілля Ткаченка** та **Євгена Черепню** – під час мітингу проти знесення розташованої на Обсерваторній вулиці будівлі XIX століття, званої як садиба Барбана.

Як розповів Центру прав людини ZMINA один із постраждалих, Євген Черепня, він разом з іншими активістами прийшли на Обсерваторну на запрошення знайомих: інші мітингувальники якраз перекрили вулицю, ходячи туди-сюди через пішохідний перехід. Це не подобалося деяким водіям, вони влаштовували з протестувальниками словесні перепалки, але фізичного протистояння не відбувалось.

■ Затримання Євгена Черепні на акції біля садиби Барбана в Києві (Фото: Станіслав Юрченко, «Грати»)

За словами Черепні, він підійшов туди, де відбувався цей конфлікт, але підбіг поліцейський і став його штовхати на тротуар, а тоді почав викручувати йому руки; підбіг Ілля Ткаченко, щоб запитати, що відбувається, але в цей момент інший поліцейський ззаду схопив Ткаченка за шию і повалив на асфальт (є кілька відео інциденту, зокрема зняте журналістом видання «Грати» Станіславом Юрченко⁵⁶).

Як зазначає Євген Черепня, він спробував допомогти Ткаченку, аби поліцейський принаймні перестав його душити, підбігли спецпризначенці, повалили його на асфальт, заламавши руки, порвали на ньому футболку, хтось навіть наступив на нього. У результаті, за словами активіста, у нього численні синці на тілі.

⁵⁵ Активісти-захисники історичного будинку в Києві заявили про напад тітушок / Українська правда, 18 серпня 2021 року: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/08/18/7304291/>

⁵⁶ Стас Юрченко. Особиста фейсбук-сторінка, 19 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/stas.yurchenko/posts/4406167292781357>

Поліцейські затримали активістів і доправили до Шевченківського управління поліції, склавши на кожного з них по два протоколи про адміністративне правопорушення – за статтями 173 (дрібне хуліганство) та 185 (злісна непокоря законній вимозі поліцейського).

Ілля Ткаченко також розповів, що коли їх везли в автобусі до райвідділу, поліцейські відключали нагрудні камери й погрожували, що їх привезуть у райвідділ і *«поговорять по-іншому»*.

Між тим, за словами активістів, у райвідділі до них силу не застосовували, спілкувалися ввічливо, але протоколи складали недбало, не хотіли одразу туди додавати їхні пояснення; у результаті Ткаченку видали дві копії протоколів, а Черепні – усупереч законодавству – тільки одну.

Шевченківський районний суд розглянув обидва протоколи щодо Євгена Черепні, повністю його виправдавши⁵⁷, а засідання щодо Іллі Ткаченка відклали на невизначений термін через лікарняний судді.

Як зазначили свідки під час одного зі згаданих засідань, поліцейський, який проводив затримання, не висував жодних законних вимог, а натомість грубо лаявся і намагався виштовхати фізично Євгена Черепню з проїжджої частини. До того ж свідки пригадали надмірне застосування сили з боку поліції щодо обох затриманих: за їхніми словами, Черепню під час затримання душили, а іншого затриманого, Іллю Ткаченка, поліцейський ударив у голову.

Активісти мають намір подавати заяву в ДБР щодо застосування до них насильства з боку поліції.

■ Євген Черепня в суді
(фото: Анастасія Москвичова, ZMINA)

Громадська організація «Захистимо Протасів Яр» виникла у травні 2019 року як ініціативна група на захист однойменної місцевості в Солом'янському районі столиці від зведення там трьох багатоповерхівок компанією «Дайтона груп» (домоглася припинення там будівельних робіт).

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **21 серпня 2021 року в Одесі** невідомі розклеїли на стіни будинків у центрі міста фотографії керівниці організації **«Гей-альянс Україна» Анни Леонової**, комунікаційниці **Одеса-прайду Аліси Пивоварчик**, керівника одеського осередку **Асоціації ЛГБТ «Ліга» Івана Терещука**, а також співробітниці регіонального офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Людмили Ямщикової**. Під фотографіями були вказані імена активістів, а вся композиція супроводжувалася написом *«Знай ворога в обличчя»*.

■ Фото надане постраждалими

⁵⁷ Затриманого на мітингу біля садиби Барбана активіста Черепню виправдали за обома статтями / ZMINA, 5 жовтня 2021 року: <https://zmina.info/news/zatrymanogo-na-mityngu-bilya-sadyby-barbana-aktyvysta-cherepnyu-vypravdaly-za-oboma-stattamy/>

За фактом згаданих подій поліція Одещини почала провадження за ч. 1 ст. 161 ККУ (порушення рівноправності громадян).

Ніхто не взяв на себе відповідальність за конкретно цей інцидент, і на плакатах немає чиєїсь символіки, але паралельно з цим представники праворадикального угруповання «Традиція і порядок» розклеювали по Одесі також інші плакати – проти Одеса-прайду з написом «П*дараси, курорт закінчено», що є прикладом мови ворожнечі щодо ЛГБТ, а також збирали підписи проти «гей-параду», через що мали конфлікт із невідомою охоронною фірмою і згодом намагалися видати це за переслідування з боку ЛГБТ.

Окрім того, угруповання продовжувало публікувати аналогічні та схожі меседжі, що мають ознаки мови ворожнечі, на своїх телеграм-каналі та фейсбук-сторінці, а його лідери відкрито публікували погрози в соцмережах⁵⁸.

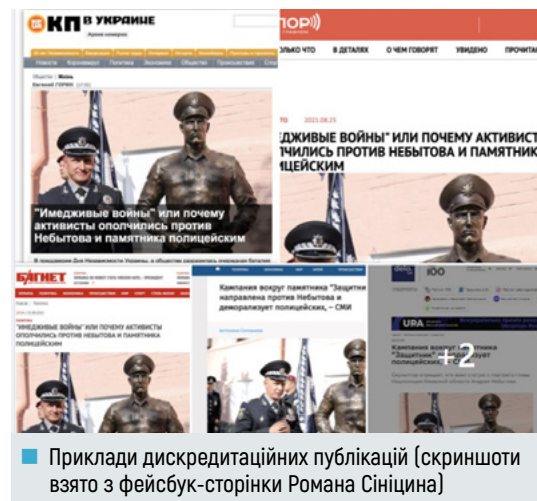
24 серпня група молодиків, що розклеювала плакати проти Одеса-прайду, напала на волонтера заходу, коли той ішов по вулиці, через те, що чоловік був у веселковій бандані. Молодики зірвали з нього головний убір, погрожували порізати ножем, але не стали, бо поряд була припаркована машина представників органів правопорядку. Пізніше в «Традиції і порядку» заявили, що він їх «провокував»⁵⁹.

Фестиваль квір-культури «Одеса Прайд 2021» тривав в Одесі з 24 до 29 серпня 2021 року. 28 серпня відбулася Прайд-хода. Лейтмотивом цього річного фестивалю обрали питання безпеки для ЛГБТІК-активістів, оскільки минулого року на учасників та учасниць ходи було скоєно напад, унаслідок якого постраждали більше десятка людей.

#дискредитація

- **25 серпня 2021 року** видання «Комсомольская правда в Украине» опублікувало текст Євгена Горіна, що позиціонується як авторська колонка, яким звинувачує громадських активістів і блогерів **Сергія Стерненка** та **Романа Сініцина** в замовній дискредитації чинного голови Нацполіції Київщини Андрія Небитова.

Приводом до цього стали критичні публікації активістів про відкриття пам'ятника поліцейському, який, на їхню думку, зовні схожий на Небитова, а також про відеоролик із привітанням останнього з днем народження, записаний поліцейськими під час репетицій параду до Дня незалежності (у ньому поліцейські тричі кричать йому «Слава!»), який спочатку розмістили на фейсбук-сторінці поліції Київської області, а потім видалили. Стерненко присвятив цьому випуск свого блогу на ютубі⁶⁰, а Сініцин – низку дописів у соцмережах⁶¹.

■ Приклади дискредитаційних публікацій (скриншоти взято з фейсбук-сторінки Романа Сініцина)

⁵⁸ Громадські організації вимагають від поліції розслідувати погрози Одеса-прайду / ZMINA, 20 серпня 2021 року: <https://zmina.ua/statements/gromadski-organizaciyi-vymagayut-vid-policziyi-rozsliduvaty-pogrozy-odesa-prajdu/>

⁵⁹ В Одесі напали на волонтера «Одеса-прайду» через райдушну бандану / ZMINA, 25 серпня 2021 року: <https://zmina.info/news/v-odesi-napaly-na-volontera-odesa-prajdu-cherez-rajduzhnu-bandanu/>

⁶⁰ Генерал поліції поставив собі ж пам'ятник, але після розголосу сховав його у намет. Що це було? / STERNENKO, ютуб-канал: <https://www.youtube.com/watch?v=BtFn6nTnO30>

⁶¹ Roman Sinicyn. Фейсбук-сторінка, 21 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/romabra/posts/10208173718098799>

У публікації «Комсомольської правди» під назвою «Іміджеві війни: чому активісти ополчилися проти Небитова й пам'ятника поліцейським»⁶² натомість міститься кілька коментарів осіб, які підписані як колишні співробітники Нацполіції, із позитивними відгуками про роботу Андрія Небитова, а також коментарі колишнього нардепа Ігоря Мосійчука та чинної депутатки Верховної Ради Юлії Яцик, які говорять про замовний характер діяльності активістів. При цьому жодних доказів не наводиться. Водночас у частині, яка є нібито непрямою цитатою Мосійчука, закладений меседж проти активістів як таких: *«Так, відповідно до оцінок, ця ситуація – цілеспрямована кампанія проти Небитова. Звісно, добре проплачена, зрештою, активісти безкоштовно працювати не будуть, і що більше шуму – то суттєвіша пачка банкнот осіла в кишенях»*. Про це, зокрема, говорить Ігор Мосійчук.

Цю публікацію повністю передруковували видання «Рупор»⁶³ і «Багнет». Окрім того, кілька видань використовували її як джерело для «новин»⁶⁴.

У поширенні згаданого матеріалу простежується системна робота й використана та сама схема інформаційної атаки на активістів, яку ZMINA раніше описувала у випадку Віталія Шабуніна (див. опис інцидентів за лютий 2021 року⁶⁵).

Роман Сініцин (справжнє ім'я – Роман Балан) – український активіст, блогер, представник ініціативи «Хто замовив Катю Гандзюк?», співзасновник волонтерського об'єднання «Народний тил» для допомоги українським військовим, певний час очолював атестаційну комісію Міністерства внутрішніх справ України (МВС).

Сергій Стерненко – громадський активіст з Одеси, колишній очільник тамтешнього «Правого сектора», пізніше – ГО «Небайдужі», серед іншого – веде відеоблог «Стерненко на зв'язку». В Одесі брав участь у протестах проти забудови Літнього театру Одеси, після яких його затримували. Нині живе і працює в Києві.

#Фізичний_напад

- **26 серпня 2021 року в Мелітополі** Запорізької області група невідомих напала на профспілкового активіста **Андрія Кулікова** неподалік від гуртожитку, де той мешкає⁶⁶. За словами постраждалого, близько шостої вечора він якраз прямував додому, щоб збиратися на зміну в локомотивне депо, де працює машиністом, однак затримався, щоб поговорити з сусідами. Коли вони попрощались і пішли вперед, йому несподівано перегородив дорогу незнайомий чоловік років 30-ти. Назвавши на ім'я і пересвідчившись, що це він, вдарив по голові та повалив на землю.

■ Фото надане постраждалим

⁶² «Имидживые войны» или почему активисты ополчились против Небытова и памятника полицейским / КП в Украине, 25 серпня 2021 року: <https://kp.ua/life/703566-ymedzhivye-voyny-ily-pochemu-aktivisty-opolchilis-protiv-nebytova-y-pamiatnika-polytseiskim>

⁶³ «ИМИДЖИВЫЕ ВОЙНЫ» ИЛИ ПОЧЕМУ АКТИВИСТЫ ОПОЛЧИЛИСЬ ПРОТИВ НЕБЫТОВА И ПАМЯТНИКА ПОЛИЦЕЙСКИМ / Рупор, 25 серпня 2021 року: <https://www.rupor.info/news/180224/imedzhivye-voyny-ili-pochemu-aktivisty-opolchilis-protiv-nebytova-i-pamyatnika-politsejskim/>

⁶⁴ Кампанія вокруг памятника «Защитник» направлена против Небытова и деморализует полицейских, – СМІ / Українські новини, 25 серпня 2021 року: <https://ukranews.com/news/797144-kampaniya-vokrug-pamyatnika-zashhitnik-napravlena-protiv-nebytova-i-demoralizuet-politsejskih-smi>

⁶⁵ Активізм 2021: моніторингова доповідь щодо переслідувань активістів і правозахисників на підконтрольній уряду території України (січень–березень 2021 року) / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін. Київ: ZMINA, 2021. – с. 34.

⁶⁶ В Запоріжжє жестоко избили лидера профсоюза железнодорожников (ФОТО, ВИДЕО) / Акцент, 30 серпня 2021 року: <https://akzent.zp.ua/v-zaporozhe-zhestoko-izbili-lidera-profsoyuza-zheleznodorozhnikov-foto-video/>

Як розповідає Куліков, після цього підбігли інші нападники (усього їх було троє) і почали бити його по голові й тілу: у нього – закрыта черепно-мозкова травма, струс мозку, рвані рани голови, зламана права рука, численні садна й гематоми по всьому тілу. За словами постраждалого, він встиг покликати на допомогу. Побачивши, що сусіди почули та озирнулися, нападники втекли на машині, що за ними приїхала.

Активіст говорить, що не запам'ятав деталей, але бачив, як ця машина під'їжджала до будинку перед нападом. Тікаючи, нападники забрали те, чим його били (якісь битки чи пруту) і, ймовірно, його взуття, бо його так і не знайшли потім.

Сусіди викликали медиків і поліцію. Андрія Кулікова госпіталізували, станом на 6 вересня вже виписали додому. На думку постраждалого, його хотіли вбити.

За фактом нападу поліція почала провадження за частиною 1 статті 122 (умисне завдання середньої тяжкості тілесних ушкоджень) Кримінального кодексу України.

Андрій Куліков – керівник первинної вільної профспілки працівників локомотивного депо міста Мелітополь.

Як розповідає постраждалий, напередодні профспілка ініціювала звільнення кількох посадовців, зокрема – начальника депо, через порушення ними Кодексу законів про працю. Через це, за словами Кулікова, на нього ці люди писали скарги в «Укрзалізницю» та ініціювали збори, де обговорювали його діяльність.

Андрій Куліков вважає цей напад замовним. Каже, що із сусідами в гуртожитку має нормальні стосунки, побутових конфліктів чи боргів не має. Іншої діяльності, крім робочої і профспілкового активізму, не веде.

#залякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

#дискредитація

- **27 серпня 2021 року** громадська активістка **Альона Казанська** повідомила про погрози й переслідування через її участь у зйомках фільму «Чачьо», що порушує тему ставлення до гомосексуальності в ромських спільнотах⁶⁷. За її словами, тиск почався ще 2020 року, і вони з чоловіком були змушені переховуватись у друзів.

Альона Казанська зазначає, що отримувала телефонні дзвінки з погрозами фізичною розправою, а також в усній формі їй погрожували деякі її родичі. За словами активістки, у 2020 році збирався також «ромський суд» – не регламентоване в українському законодавстві зібрання громади, спрямоване на залагодження конфліктів усередині спільноти, яке також може постановити виключити людину з ромської спільноти, що означатиме неформальну заборону іншим ромам з нею спілкуватися. При цьому, як пояснює Казанська, це саме стосуватиметься і родичів такої людини, тож цим пояснюється і тиск з боку сім'ї. Тоді, за її словами, «суд» не ухвалив такого рішення щодо неї, цього року зібрання знову намагались ініціювати, але цього не сталося.

У серпні 2021 року на інстаграм-сторінці «Талантливые ромы Украины» (на час публікації моніторингової доповіді згадана сторінка більше недоступна) опублікували відео, у якому через фільм у негативному ключі згадується Казанська; її чоловік; актор, який зіграв головну роль у стрічці, а також керівник ромських програм фонду «Відродження».

⁶⁷ Алена Казанская. Особиста фейсбук-сторінка, 27 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/a.kazanskaya/posts/4491088327617835>

Згодом було опубліковано ще одне відео, у якому в негативному ключі згадується також ромський активіст Мирослав Горват, бо він нібито підтримав у соцмережах вихід стрічки. Ще пізніше там же були опубліковані ролики ромських громадських діячів з критикою актора, який зіграв головну роль у фільмі, і заперечення причетності до створення і поширення фільму.

Альона Казанська – ромська активістка, яка серед іншого займається питаннями прав жінок та ЛГБТІК у ромських спільнотах. Виступила консультанткою, співсценаристкою та перекладачкою на ромську мову для художнього короткометражного фільму «Чачьо» (з ром. «чесний») режисера Віталія Гавури.

Фільм з'явився після участі Гавури в мистецькій резиденції Coming Out of Isolation 2.0, організований фондом «Ізоляція» та громадською організацією «КиївПрайд» з метою подолання упередженого ставлення до ЛГБТ. За сюжетом стрічки, ромський хлопець-гей Януш одружується з дівчиною через тиск батьків і громади, а також страх відкритись, бо це завдало би значних репутаційних втрат для його родини серед інших ромів.

До того ж у фільмі згадується звичай перевірки цноти нареченої під час весілля. Раніше Альона Казанська розповіла в документальному фільмі «Ромський танець» (2020), що це досі практикують у ромських громадах, і це, зокрема, робили і з нею⁶⁸.

Стрічка «Чачьо» отримала нагороду журі FIPRESCI на Одеському кінофестивалі 2020 року⁶⁹.

#порушення_приватності

#дискредитація

- **29 серпня 2021 року** ультраправий телеграм-канал «Катарсис» опублікував секс-відео за участі голови ГО «Українські ЛГБТ-військові за рівні права» Віктора Пилипенка та кількох інших людей, серед яких також були представники цієї організації. Перед цим у згаданому телеграм-каналі публікувалися скриншоти з цих відео із глузливими підписами.

Як розповів Центру прав людини ZMINA Віктор Пилипенко, оригінал відео був опублікований у закритому неформальному телеграм-чаті «Ахілове братство» 24 серпня. У цьому чаті, який, за словами активіста, діє вже три роки, учасники можуть публікувати різний контент без цензурування.

Кілька днів потому, як відбулася публікація, Пилипенкові повідомили, що відео з'явилося в коментарях до якогось із постів ультраправого телеграм-каналу Solaris. Як з'ясувалося, один з учасників спільноти (він позиціонував себе як контрактник-гей) завантажив і злив відео ультраправим.

29 серпня у відповідь на допис у телеграм-каналі «Військові ЛГБТІК+» зі схваленням затримання членів ультраправого угруповання «Традиція і порядок» в Одесі після сутичок з поліцією після проведення Маршу рівності 28 серпня в телеграм-каналі «Катарсис» з'являється допис: «П*дарси зловтішаються, ну, нічого, будуть вам сьогодні веселоці». Після цього на «Катарсисі» почали з'являтися згадані скриншоти й гіперпосилання на опубліковане відео.

⁶⁸ Альона Казанська: не мовчати про те, що болить / Гендер в деталях, 9 червня 2021 року: <https://genderindetail.org.ua/spetsialni-rubriki/zhinky-yaki-toruyit-novi-shliachy/alona-kazanska.html>

⁶⁹ 11-й Одеський кінофестиваль оголосив переможців / Yabl: <https://yabl.ua/2020/10/03/11-j-odeskij-kinofestival-ogolosiv-peremozhchiv>

У постах ультраправі вказують, що люди на відео – це представники об'єднання «Українські ЛГБТ військові». Окремим дописом вони опублікували фото державної нагороди одного з учасників статевого акту з коментарем, що чоловік, якого нагородили, брав участь у зйомках.

Громадська організація «Українські ЛГБТ військові за рівні права» заснована в Києві в липні 2021 року. До цього діяла як громадська ініціатива ветеранів та чинних військовослужбовців.

#дискредитація

- **30 серпня 2021 року** в низці медіа почали з'являтися матеріали щодо антикорупційного активіста **Віталія Шабуніна**, які мають ознаки маніпуляції, після того, як він написав на своїй фейсбук-сторінці про плани діяльності ГО «Центр протидії корупції», серед яких був пункт про лобювання просування механізму заборони в'їзду до США *«ворогів реформ і членів їхніх сімей»*⁷⁰.

Останнє стало приводом для деяких видань проводити паралелі зі сталінськими часами й терміном «вороги народу», що ставить в один ряд непорівнювані явища, через що відбувається підміна понять: у дописі Шабуніна немає заклику до репресій, хоча в згаданих текстах намагаються просунути цю тезу через схожість формулювання.

У день публікації фейсбук-допису Шабуніна видання «7 днів. Інфо»⁷¹ оприлюднило текст *«Як Шабунін закликав боротися з “ворогами реформ” і їхніми сім'ями»*, де вибірково цитується текст допису, а потім нібито для балансу дається коментар депутата Максима Бужанського, яким робиться спроба провести вже згадану паралель.

Пізніше, 1 вересня, у виданні «Капітал» вийшла стаття *«Грантові активісти не цураються риторики часів сталінських репресій для тиску на опонентів – експерт»* (на момент публікації доповіді немає доступу до цього ресурсу), де був використаний коментар політичного експерта Руслана Бортника. Як непряма цитата подається теза *«реформатори вважають себе вищими, ніж закони України»*. При цьому в оригінальному пості, який, власне, експерту пропонують прокоментувати, не йдеться про закони України, оскільки не вони встановлюють порядок в'їзду до США.

Про паралель із «ворогами народу» тут також згадується, але в бекграунді ніби йдеться про вже давно відомий факт.

За менш ніж три години вийшла ще одна стаття «Капіталу» під назвою *«Агресивною риторикою Шабунін прикриває власні провали – юрист»*, на цей раз – із коментарем юриста Ростислава Поповича. Подаються вже згадувані в цьому контексті тези: антикорупційні реформи в Україні не спрацювали, західні країни намагаються маніпулювати українською владою через підтримку громадських організацій (використовується слово *«соросята»*), і паралель зі сталінською риторикою – у бекграунді.

Принаймні три матеріали зі згаданих вище повністю передрукувало онлайн-видання УНН⁷².

⁷⁰ Vitaliy Shabunin. Особиста фейсбук-сторінка, 30 серпня 2021 року: <https://www.facebook.com/vitaliy.shabunin/posts/10158459165264537>

⁷¹ Как Шабунин призвал бороться с «врагами реформ» и их семьями / 7 днів info, 30 серпня 2021 року: <https://7dniv.info/politics/137421-kak-shabunin-prizval-borotsya-s-vragami-reform-i-ih-semyami.html>

⁷² Агресивною риторикою глава ЦПК Шабунін прикриває власні провали, – юрист / УНН, 2 вересня 2021 року: <https://ukrnews.com/ua/news/798742-agresywnoyu-rytorykou-glava-tspk-shabunin-prikrivaye-vlasni-provaly-yuryst>; «Не можна боротися за торжество закону незаконними способами»: юрист прокоментував слова Шабуніна про «членів сім'ї ворогів реформ» / УНН, 2 вересня 2021 року: <https://ukrnews.com/ua/news/798703-ne-mozhna-borotysya-za-torzhestvo-zakonu-nezakonnymy-sposobamy-yuryst-prokomentuvav-slova-shabunina>; Грантові активісти не гнушаються риторики времен сталінських репресій для давлення на оппонентов, – експерт / УНН, 1 вересня 2021 року: <https://ukrnews.com/news/798567-grantovy-aktivisty-ne-gnushayutsya-ritoriki-vremen-stalinskikh-repressij-dlya-davleniya-na>

Таким чином, була опублікована серія матеріалів у ЗМІ, які систематично просувають бездоказові судження, що дискредитують громадський сектор загалом і «Центр протидії корупції» зокрема.

Віталій Шабунін – співзасновник громадської організації «Центр протидії корупції», що займається розробкою та адвокацією законодавчої бази для протидії корупції (зокрема, щодо антикорупційних органів НАБУ, САП, ВАКС та АРМА, криміналізації незаконного збагачення тощо), моніторингом держзакупівель та ініціює розслідування зловживань.

ВЕРЕСЕНЬ 2021 РОКУ

#фізичний_напад

- **2 вересня 2021 року** керівник громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» **Валерій Харчук** заявив про фізичну агресію з боку міського голови **Рубіжного** Сергія Хортіва.

За словами Харчука, він прийшов до приймальні Хортіва поставити запитання щодо того, де саме будуть створені умови для навчання після закриття Рубіжанської обласної санаторної школи для дітей, хворих на сколіоз (активіст каже, що його дитина ходила раніше до цієї школи).

Харчук зазначає, що був разом з іншим активістом, Сергієм Завгороднім, який мав намір фіксувати спілкування з міським головою на відео. Однак, за словами активістів, Сергій Хортів нічого коментувати не став, а схопив стілець і намагався ним їх побити – в обох залишилися синці.

Поліція Луганщини повідомила на запит Центру прав людини ZMINA, що за фактом подій, що сталися з Валерієм Харчуком та Сергієм Завгороднім, почала провадження за частиною 1 статті 126 (побої і мордування) ККУ. Про підозру нікому не повідомлено.

У Рубіжанській міській раді на запит Центру прав людини ZMINA повідомили, що стосовно побоїв, завданих міським головою, до них не зверталися (відповідь на запит підписав Сергій Хортів).

Валерій Харчук – керівник громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» (діє з 2013 року), що проводить моніторинг закупівель органів місцевого самоврядування, розподілу земель тощо. Як розповідає активіст, вони публікують результати своїх розслідувань на фейсбук-сторінці «Антикорупційний фронт», а також оскаржують рішення, які вважають незаконними, через звернення до органів правопорядку.

Закриття школи стосується не тільки дитини Валерія Харчука. У квітні 2021 року в Рубіжному відбулась акція протесту інших батьків, коли вони перекривали трасу Рубіжне–Кремінна. Напередодні акції одній з організаторок, представниці батьківського комітету Ганні Соколовій, невідомі розбили вікно в офісі⁷³.

⁷³ Активистке, которая поддерживает сохранение школы в Рубежном, разбили окна и угрожают судами / Восточный вариант, 9 квітня 2021 року: <https://v-variant.com.ua/aktyvystke-kotoraia-podderzhyvaet-sokhraneniye-shkol-v-rubezhnom-razbyly-okna-y-uhrozhaiut-sudamy/>

#заялювання_погрози_чи_інші_форми_тиску

- Увечері **3 вересня 2021 року** у **Кривому Розі** на Дніпропетровщині невідомі розстріляли з пневматичної рушниці одного з собак, які жили в зоозахисника **Артема Пушкова**⁷⁴. Ще одну тварину було поранено.

Усього в родині Пушкова жило 9 урятованих з вулиці собак. Для того, аби тваринам було комфортно, подружжя винайняло будинок із подвір'ям, де ці собаки вдень могли гуляти. За словами Пушкова, під час інциденту вдома була його дружина, але вона не чула пострілу – тільки як якийсь із собак заскавучав, пізніше вона виявила мертвого пса недалеко від воріт.

За словами Артема Пушкова, напередодні він мав конфлікт із одним із сусідів у приватному секторі, якому не подобалося, що поряд живе багато собак. Той висловлював незадоволення його дружині, а йому усно погрожував.

■ Рентгенівський знімок пораненого собаки (фото з фейсбук-сторінки Артема Пушкова)

Окрім того, у фейсбук-спільноті противників зоозахисного руху «Зоошиза +18» після появи медійних матеріалів про вбивство собаки Пушкова стали з'являтися схвальні публікації та коментарі від учасників⁷⁵.

4 вересня поліція почала провадження за частиною 1 статті 299 ККУ (жорстоке поводження з тваринами).

Артем Пушков – керівник громадської організації «Альянс захисників тварин». Організація допомагає безпритульним тваринам у Кривому Розі, виступає за птахівництво без кліток, а також бере участь у таких всеукраїнських акціях, як Марш за права тварин (5 вересня 2021 року марш відбувався в Києві, Пушков долучався до нього як активіст).

#знищення_чи_пошкодження_майна

- **7 вересня 2021 року** в **Борисполі** на Київщині невідомі пошкодили автомобіль експерта «Східної правозахисної групи», колишнього співробітника офісу Уповноваженого ВР з прав людини **Павла Лисянського**.

За словами постраждалого, він прямував із Донбасу в Одесу й зупинявся в Борисполі у знайомих. Коли ж уранці активіст вийшов з будинку, аби їхати далі, то побачив, що хтось розбив заднє бокове скло, облив колеса невідомою рідиною, схожою на клей, і прикріпив також на клей на капот автівки мертвого кажана. Водночас, за словами Лисянського, із салону нічого не вкрали.

⁷⁴ «Зара в калюжі крові»: у Кривому Розі біля будинку зоозахисника стріляли в цуценя та пса, одна тварина загинула (фото) / УНІАН, 7 вересня 2021 року: <https://www.unian.ua/incidents/zara-v-kalyuzhi-krovi-u-krivomu-rozi-bilya-budinku-zoozahisnika-strilyali-v-cucenya-ta-psa-odna-tvarina-zagynula-foto-novini-dnipra-11536426.html>

⁷⁵ Зоошиза +18. Фейсбук-група, 7 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/groups/1731306267172870/posts/2646955742274580/>

Інцидент він вважає показовим залякуванням і пов'язує зі своєю громадською діяльністю в «Східній правозахисній групі», а саме з висвітленням порушень прав людини в ОРДЛО. Постраждалий висловлює припущення, що таким чином бойовики ОРДЛО хочуть показати, що пам'ятають про нього і стежать за ним. Каже, що якби інцидент трапився на Донбасі, то він міг би його пов'язувати й зі своєю діяльністю в офісі Омбудсмана, оскільки там він сприяв притягненню до відповідальності за недоступ до публічної інформації.

Поліція Київщини повідомила, що почала провадження за ч. 1 ст. 194 (умисне пошкодження майна) ККУ. Водночас у відповіді на запит Центру прав людини ZMINA представники управління зазначили, що не мають інформації про зв'язок інциденту з громадською діяльністю потерпілого.

ГО «Східна правозахисна група» діє на території Луганської та Донецької областей із 2014 року, заснована після початку конфлікту групою юристів для протидії порушенню прав людини в регіоні. Серед напрямів діяльності організації – моніторинг порушень прав людини, надання юридичної допомоги потерпілим, зокрема переселенцям та біженцям, евакуація цивільних з населених пунктів, де активізуються бойові дії, організація освітніх заходів тощо.

Павло Лисянський є її співзасновником, раніше він також очолював цю організацію, але пішов звідти в офіс Уповноваженого з прав людини Верховної Ради. Після цього керівницею стала Віра Ястребова. У 2020 році ZMINA повідомляла, що невідомі розбили Ястребовій машину⁷⁶ й погрожували (відповідальність за це начебто взяли на себе «луганські партизани»⁷⁷).

У грудні 2020 року Павло Лисянський був звільнений з офісу Омбудсмана⁷⁸. На цей час працює у «Східній правозахисній групі» як експерт.

■ Фото з фейсбук-сторінки Павла Лисянського

#знищення_чи_пошкодження_майна

- **9 вересня 2021 року в Рубіжному** Луганської області керівник громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» **Валерій Харчук** заявив про пошкодження замка входних дверей до квартири, у якій він мешкає з родиною.

За словами потерпілого, близько одинадцятої ранку його дитина, виходячи з дому, побачила, що замок дверей, а також установлений на вході відеодзвінок залито фарбою.

Харчук вважає інцидент замовним. За його словами, зловмисник знав, де в під'їзді встановлено камери спостереження, тому намагався рухатися так, щоб його неможливо

⁷⁶ На Луганщині невідомі розтрощили машину правозахисниці / ZMINA, 14 жовтня 2020 року: <https://zmina.info/news/na-luganshyni-nevidomi-roztroshhily-mashynu-pravozahysnyci/>

⁷⁷ Vera Iastrebova. Особиста фейсбук-сторінка, 18 жовтня 2020 року: <https://www.facebook.com/vera.iastrebova/posts/4493079554100721>

⁷⁸ Представника омбудсмана ВРУ на Донбасі Лисянського звільнили через бійку в ресторані / Вільне радіо, 11 грудня 2020 року: <https://freeradio.com.ua/predstavnyka-ombudsmena-vru-na-donbasi-lysianskoho-zvilnyly-cherez-biuku-v-restorani/>

було ідентифікувати: заходив збоку, через кущі, потім перелазив через парапет. Утім, як з'ясував активіст, на ґрунті залишилися сліди від футбольних бутсів, які залишив невідомий.

Як зазначив постраждалий, мешканці одного з багатоквартирних будинків Рубіжного зателефонували йому й повідомили про, на їхню думку, незаконний демонтаж теплообмінника співробітниками теплокомуненерго приблизно в той же час, коли відбувся інцидент із фарбою. Харчук вважає, що таким чином його намагалися відволікти, щоб він займався власним майном, а не проблемою цих людей. За його словами, поліція порівняла відбитки підшви на місці інциденту із взуттям співробітників теплокомуненерго й начебто виявила подібність. Утім нікого не було затримано.

■ Фото надане постраждалим активістом

14 вересня в поліції Луганщини на запит Центру прав людини ZMINA повідомили, що всі випадки псування майна Валерія Харчука розслідуються.

Наступного дня після інциденту з дверима, 10 вересня, Валерій Харчук виявив, що в нього в під'їзді перебуває чоловік, якого він знає з часів протестів проти закриття школи для дітей, що мають сколіоз (теж один із батьків, як і Харчук). У руках у цього чоловіка, за словами Харчука, був молоток. Як розповідає активіст, чоловік заявив, що може за гроші *«вирішити його проблему з Хортівим»* (міський голова Рубіжного), а також поїхати з міста, і тоді *«все припиниться»*.

За словами Харчука, така поведінка була нехарактерна для цього чоловіка. До цього між ними не було жодних конфліктів, та й причетність цього чоловіка до підпалів і обливання кислотою майна активіста, що відбувалися раніше цього року, сам він вважає малоймовірною.

Валерій Харчук – керівник громадського об'єднання «Антикорупційний регіональний фронт» (діє з 2013 року), що проводить моніторинг закупівель органів місцевого самоврядування, розподілу земель тощо. Як розповідає активіст, вони публікують результати своїх розслідувань на фейсбук-сторінці «Антикорупційний фронт», а також оскаржують рішення, які вважають незаконними, через звернення до органів правопорядку.

#юридичне_переслідування

- **15 вересня 2021 року в Києві** ПрАТ «Квіти України» подало позов про захист честі, гідності й ділової репутації проти активіста ініціативи **«Зберегти Квіти України» Тараса Грицюка** та телеканалу «1+1». Розглядати справу має Подільський районний суд Києва, перше засідання призначене на кінець грудня.

Постраждалий вважає позов спробою тиску на ініціативу та частиною стратегії забудовника з усунення перешкод демонтажу будівлі «Квіти України».

Як зазначають представники ініціативної групи, куди входить Грицюк, позов за такою ж статтею поданий і проти депутата Верховної Ради від «Слуги народу» Дмитра Гуріна (слухатиметься в Печерському районному суді Києва), а до цього раніше забудовник

подав апеляцію проти ухвали про заборону будівельних робіт на час розслідування щодо порушення авторського права⁷⁹.

Тарас Грицюк – історик, співзасновник ГО «Інша Освіта», тренер, фасилітатор, член тренерського пулу «Інша Освіта», співзасновник освітнього простору «Хата-Майстерня», співзасновник «Urban Space 500». Член ініціативної групи «Захистимо Квіти України».

Будівля «Квіти України» розташована в центрі Києва на вулиці Січових Стрільців. Вона зведена у 80-х роках XX століття як навчально-методичний павільйон у стилі післявоєнного модернізму за проєктом архітектора Миколи Левчука. Улітку 2021 року власник зрізав плющ, яким був обвитий фасад будівлі, а також почав демонтаж з метою «реконструкції споруди». Проти цього виступили громадські активісти⁸⁰.

У липні 2021 року Шевченківський районний суд міста Києва заборонив власнику демонтаж будівлі, навчально-методичного павільйону в стилі післявоєнного модернізму «Квіти України» на вул. Січових Стрільців, 49, на час судового процесу щодо порушення авторських прав архітектора будівлі Миколи Левчука. Зараз забудовник оскаржує цю заборону.

#дискредитація

- **20 вересня 2021 року** керівниця громадської організації «Інсайт» **Олена Шевченко** повідомила про появу в **Києві** кількох білбордів із фотографіями ЛГБТІК-активістів, а також людей-фігурантів деяких кримінальних справ та звинуваченнями всіх ЛГБТ-активістів у педофільії та вбивствах людей, а також посиланням на телеграм-канал GrantDetector.

■ Фото з фейсбук-сторінки Олени Шевченко

На цьому каналі, створеному 19 вересня, можна знайти більше контенту, що містить мову ворожнечі щодо ЛГБТ, а також загальною громадських активістів, які реалізують грантові проєкти, а також різні бездоказові звинувачення і маніпулятивні твердження щодо них: наприклад, подається уривок інтерв'ю громадської активістки Анни Ширигіної, де та розповідає про те, скільки коштів потрібно, щоб організувати Марш рівності, але коментується це так, ніби за плату такої суми будь-якими особами вона готова організувати таку акцію.

Власник білбордів, компанія Bigmedia⁸¹, а також Асоціація операторів зовнішньої реклами⁸², заперечили, що давали дозвіл на розміщення такого контенту в Києві, і заявили, що звернулися до поліції.

Поліція Києва повідомила на запит центру прав людини ZMINA, що почала провадження за фактом розміщення згаданих білбордів за частиною 1 статті 161 (порушення рівноправності громадян) Кримінального кодексу України.

⁷⁹ Зберегти Квіти України. Фейсбук-сторінка, 17 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/Save.Kvity.Ukrainy/posts/141802394820055>

⁸⁰ Битва за Квіти. Хто і чому бореться за будівлю Квітів України і що з нею буде далі / НВ, 28 серпня 2021 року: <https://nv.ua/ukr/kyiv/kviti-ukrajini-hto-i-chomu-boretsya-za-budinok-i-shcho-bude-z-nim-dali-novini-kiyeva-50178562.html>

⁸¹ У Києві на низці білбордів розмістили гомофобні плакати. Рекламні агенції заперечують свою причетність / ZMINA, 20 вересня 2021 року: <https://zmina.info/news/u-kyievi-na-bigbordah-bigmedia-rozmistily-gomofobnu-reklamu-kompaniya-zayavlyaye-pro-samozahopleniya/>

⁸² Асоціація операторів зовнішньої реклами України. Фейсбук-сторінка, 20 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/outdoor.org.ua/posts/4869167926446273>

Моніторинг Центру прав людини ZMINA за 2020 рік⁸³ засвідчив як тренд активізацію в медійному обігу слів із негативною конотацією – «грантоїди» і «соросята», – що має ознаки спланованої кампанії та спроби в такий спосіб дискредитації громадського сектору, залученого в процеси реформ, підриву довіри до інституцій і створення викривленого образу активізму як форми заангажованої діяльності.

Крім того, схожі ситуації в минулому в Угорщині та Російській Федерації свідчать, що понятійна стигматизація активізму та правозахисної діяльності може трансформуватися в значно глибше обмеження роботи міжнародних організацій і вестиме до зниження рівня суспільної довіри до активістів і правозахисників, надмірних вимог до діяльності громадських організацій, істотного зниження рівня активності громадян та просування реформ у країні тощо.

Описаний інцидент є продовженням цього негативного тренду.

#заякування_погрози_чи_інші_форми_тиску

- **21 вересня 2021 року** громадський активіст, колишній депутат Верховної Ради Єгор Фірсов повідомив⁸⁴ про погрози фізичною розправою, які надходять активістці-зоозахисниці, юристці **Євгенії Прокопенко** у фейсбуці від користувача, підписаного як Олексій Святогор. Такий користувач залишав коментарі (зокрема, під згаданим постом Фірсова) із обіцянкою «взяти в заручники» і «порізати будівельним ножом» активістку, якщо інші зоозахисники не перестануть йому протидіяти.

Поліція Києва на запит центру прав людини ZMINA повідомила, що за фактом описаних подій почала розслідування за частиною 1 статті 129 (погроза вбивством) Кримінального кодексу України.

Постраждала Євгенія Прокопенко каже, що отримує погрози від Святогора вже близько двох років, відколи її колеги з юридичної фірми Barristers ведуть справу проти нього в суді: Олексія Святогора звинувачували у виготовленні творів, що пропагують культ насильства, оскільки той не приховував, що є догхантером, однак у січні 2021 року суд його виправдав і відпустив⁸⁵.

The screenshot shows three comments from a user named Olexii Sviatohor (Олексій Святогор) directed at Yevgeniya Prokopenko (Євгенія Прокопенко). The comments are in Ukrainian and contain threats of physical harm and harassment. The first comment is dated 7 days ago, the second 17 days ago, and the third is more recent. The comments are in Cyrillic script.

Олексій Святогор
Євгенія Прокопенко а вот теперь зацените расклады 😊 ... полсотни комментов и столько же репостов у этого чубатого пасивиста 😊 ... за Ваше выматко и понимание, что с ним произойдет (теперь уже походу неотвратимо, думаю, лярвиковы и швецовы его таки порежут, чисто чтобы был хайп и стрелки на меня) 😊 ... жалко Вас... а я предлагал - еще успели бы пропетлять 😊 ... но "нет, я твердая как шанкр, я вдова, я хуе-мое, я уристка, я до конца..." (ну и будет конец дурашка, только не в писю, как Вы может хотели бы в подосзнании, а так, просто конец)... так вот... слабые комменты за Вас и выматко... а будь у чубатого пост "вбыли песыков у кушах, воны крычали, курящие некурили..." и прочую херню - лайков, криков и репостов и проклятий было бы в десятки раз больше уже в первый день... шавло важнее... жизни шавла имеют значения, короче 😊 ... а за Вас и выматко многострадальное - по херу... живите с этим... Вы не нужны никому 😊 ... дальше топите за шавло 😊

Подобається · Відповісти · 7 год

Олексій Святогор
та на акции ходите, биомусор! но! кидаться нельзя, прыгать нельзя, харкать злобой нельзя, верещать, блевать. нельзя... за это будут санкции 😊 ... а так ходите! ноги для того и есть, чтобы ходить 😊

Подобається · Відповісти · 17 год

Олексій Святогор
Євгенія Прокопенко вот видите, Вы поняли, как надо действовать и поступать ;-)... поясните пасивистам, что будет с их стороны прыгание - выматко будет болеть у Вас 😊 ... только вот они, ради хайпа, могут как бы это самое выматко располосинить сами (это самое мерзкое быдло, зоошизня, сами, думаю, убедились) и потом верещать "та вот это Святогор, монастырский, ты хде?" 😊 ... а на выходе выматко лично Ваше болит (точнее, они все, более двух уже будет их), все в ужасе и осмыслении "а шо делать", а мне норм, у меня алиби и непричастность 😊 ... за мной же менты постоянно следят и охраняют, мой каждый шаг под контролем, а вот что сделает с Вами безымянный наркоман, нанятый чубатым фирсовым или какой-то лярвинкой лярвиковой, которая хочет

■ Скриншоти постів і коментарів з погрозами від користувача Олексія Святогора

⁸³ Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2020 році: аналітична доповідь / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін; Центр прав людини ZMINA. – Київ, 2020. – с. 28: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2021/02/stateofhumanrightsdefenders2020_reportua_web-final.pdf

⁸⁴ Єгор Фірсов. Особиста фейсбук-сторінка, 21 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/egor.firsov/posts/4955247091158268>

⁸⁵ Суд у Києві виправдав догхантера Святогора / Радіо Свобода, 18 січня 2021 року: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-svyatogora-vpravdaly/31050845.html>

Проте останні кілька місяців, за словами Прокопенко, ймовірно, у зв'язку із розглядом справи в апеляційній інстанції, Святогор почав займатися залякуванням більш інтенсивно, й активістка припускає, що він дійсно може перейти до активних дій або нацькувати на неї своїх прибічників.

Про погрози в інтернеті від Олексія Святогора також говорить користувачка фейсбуку **Ольга Моголівець** (вона залишила відповідний коментар під дописом Єгора Фірсова). За словами жінки, вона вже кілька років живе в Нідерландах, але взяла двох собак із притулку в Дніпрі, а також намагається допомагати зоозахисникам в Україні. Моголівець каже, що відреагувала на публікації у фейсбук-групі противників зоозахисників «Зоошиза +18», і через це користувач Святогор почав писати їй погрози, а також якісь коментарі про те, бучімо вона торгує наркотиками. Як зазначила активістка, вона заблокувала згаданого користувача, і через це його коментарі й повідомлення соцмережа від неї приховала (а зробити скриншоти вона не встигла).

Євгенія Прокопенко – юристка, позиціонує себе також як зоозахисниця. Вона бере участь у маршах екоактивістів, публікує дописи про допомогу безпритульним тваринам, висвітлює випадки жорсткого поводження з тваринами⁸⁶.

#дискредитація

- **21 вересня 2021 року** видання «Аргументум»⁸⁷ та From-Ua⁸⁸ опублікували матеріал *«Літературна Україна опублікувала оповідання про чорну піарницю, прототипом якої є Ірина Федорів»*.

Умовним «інформаційним приводом» для такої публікації стало оповідання Максима Черешні *«Федорівщина», або замовна журналістика під прикриттям вдавано-чесних мотивів*⁸⁹, розміщене на сайті «Літературна Україна» в липні того ж року (тобто згадані видання чекали два місяці). Герой оповідання – колишній чоловік журналістки на прізвище Федора, яка, за сюжетом, зводить на нього наклеп у процесі розлучення, але потім у неї викрадають лептоп, і виявляється, що вона писала замовні статті, а сам герой із незрозумілої з тексту причини потрапляє до лікарні.

У самому тексті Черешні ніде не вказується, що в когось із героїв був прототип, але нібито через два місяці після публікації оповідання така думка з'являється в когось із сайту «Аргументум», що позиціонується як «видання еміграції», і видання публікує новий текст, власний, у якому містяться бездоказові звинувачення стосовно головної редакторки сайту «Чесно» **Ірини Федорів** та колишньої селищної голови Коцюбинського та громадської активістки **Ольги Матюшиної**, які свого часу виступали проти спроб незаконної забудови Біличанського лісу під Києвом на непрозоро виділених для цього ділянках⁹⁰.

⁸⁶ Зоозахисниця Євгенія Прокопенко: Невозможно не реагировать, когда животным нужна помощь (ВИДЕО) / Journalist, 14 січня (під не вказується): <https://journalist.today/zoozashhitnica-prokopenko777-nevozmozhno-ne-reagirovat-kogda-zhivotnym-nuzhna-pomoshh-video/>

⁸⁷ «Літературна Україна» опублікувала рассказ о черной пиарщице, прототипом которой является Ирина Федорив / Аргументум, 21 вересня 2021 року: <http://www.argumentum.info/2021/09/fedoriv.html>

⁸⁸ «Літературна Україна» опублікувала рассказ о черной пиарщице, прототипом которой является Ирина Федорив / From-UA, 21 вересня 2021 року: <https://from-ua.com/news/611459-literaturnaya-ukraina-opublikovala-rasskaz-o-chnoi-piarszhice-prototipom-kotoroi-yavlyaetsya-irina-fedoriv.html>

⁸⁹ Максим Черешня. «Федорівщина», або Замовна журналістика під прикриттям вдавано-чесних мотивів / Літературна Україна, 30 липня 2021 року: <https://litukraina.com.ua/2021/07/30/maksim-chereshnja-fedorivshina-abo-zamovna-zhurnalistika-pid-prikrittyam-vdavano-chesnih-motiviv/>

⁹⁰ Iryna Fedoriv. Особиста фейсбук-сторінка, 21 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/fedoriv.iryana.chesno/posts/1518291875189618>

Текст містить маніпулятивні твердження, причому виглядає так, що він написаний саме для того, аби поділитися «бекграундом»: сумнівні й неправдиві твердження про активісток подаються як загальновідомі й перевірені.

Цей прийом також використовувався в низці дискредитаційних кампаній проти громадських діячів в Україні, однак стилізацію під літературний твір фіксуємо вперше за час моніторингу.

Ірина Федорів – головна редакторка сайту «Чесно», блогерка, ексдепутатка селищної ради смт Коцюбинське 6-го скликання (з листопада 2010 року). Як активістка послідовно виступає за збереження Біличанського лісу, що прилягає до селища, й частину земель якого намагалися віддати під забудову. Дотепер триває протистояння щодо приєднання смт Коцюбинське до Києва або до Ірпеня, від чого залежатиме, хто ухвалюватиме рішення щодо власності селища.

Ольга Матюшина – громадська активістка з селища Коцюбинське на Київщині, колишня голова селища (обрана у 2015 році). Виступала також за збереження Біличанського лісу (нині він включений до Голосіївського національного природного парку, що унеможливорює будівельні роботи). У січні 2021 року їй підпалили автівку.

Проти обох активісток раніше, зокрема у 2020 році, розгортали дискредитаційні кампанії на локальних сайтах Київщини та соцмережах. Активістки пов'язують тиск на себе з діяльністю людей, наближених до міської влади Ірпеня.

#знищення_чи_пошкодження_майна

■ **30 вересня 2021 року** близько третьої години ночі невідомі спалили автівки двом представницям правління ОСББ «Фаворит» у **Києві – Марині Хохряковій та Вікторії Федоренко**, унаслідок чого вогнем було пошкоджено машини ще двох мешканців будинку⁹¹. За словами постраждалих, підпал було здійснено практично одночасно. Це зафіксовано на відео камер спостереження, установлених поблизу.

Марина Хохрякова пов'язує інцидент з діяльністю ОСББ. За словами активістки, зараз тривають суди за позовом правління щодо ймовірно незаконного захоплення нежитлових приміщень в одному з будинків об'єднання, а також один із жителів намагається через суд дозволити підключення додаткових кабелів.

Вікторія Федоренко також пояснює те, що трапилося, спробою протидії їхній громадській діяльності. Каже, що окрім роботи в ОСББ, їх нічого не пов'язує, персональних конфліктів чи боргів у неї немає, тому інших версій (за винятком цієї) активістка не розглядає.

За фактом подій поліція Київщини почала провадження за частиною 2 статті 194 Кримінального кодексу України (умисне знищення або пошкодження майна)⁹². За словами

■ Фото з фейсбук-сторінки Сергія Федоренка

⁹¹ Сергій Федоренко. Особиста фейсбук-сторінка, 30 вересня 2021 року: <https://www.facebook.com/sergio.fedorenko/posts/10159703210566108>

⁹² За фактом підпалу автівок на столичній Оболоні розпочато кримінальне провадження / Сайт поліції Києва, 30 вересня 2021 року: <https://kyiv.npu.gov.ua/news/novini/za-faktom-pidpalu-avtivok-na-stolichnij-oboloni-rozpochato-kriminalne-provadhennya/>

потерпілих, вони також написали заяви про погрозу вбивством, оскільки розглядають підпал як попередження.

ОСББ «Фаворит» засноване у 2004 році. Це ОСББ складається з двох будинків, у теперішнього й попереднього керівництва ОСББ були конфлікти з деякими мешканцями через самовільне захоплення нежитлових приміщень.

ZMINA у травні 2020 року задокументувала інцидент щодо колишньої керівниці, а нині членкині правління ОСББ «Фаворит» Марини Хохрякової, якій на замовлення невідомого чоловіка доставили додому похоронну атрибутику⁹³. До того ж 16 жовтня 2020 року було скоєно напад на нинішнього керівника ОСББ «Фаворит» Ігоря Дуганця⁹⁴.

⁹³ До представниці київського ОСББ принесли під двері труну і вінок «від друзів і колег» / ZMINA, 1 червня 2021 року: <https://zmina.info/news/predstavnyczy-kyivskogo-osbb-prynesly-pid-dveri-trunu-i-vinok-vid-druziv-i-koleg/>

⁹⁴ Становище правозахисників та громадських активістів в Україні у 2020 році: аналітична доповідь / О. Виноградова, А. Москвичова, Т. Печончик, Л. Янкін; Центр прав людини ZMINA. — Київ, 2020. — с. 123: https://zmina.ua/content/uploads/sites/2/2021/02/stateofhumanrightsdefenders2020_reportua_web-final.pdf

І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у частині першій статті 1:

«гомосексуалізм – стосунки сексуального характеру між особами однієї статі».

«порнографія – вульгарно-натуралістична, цинічна, непристойна фіксація статевих актів, самоцінна, спеціальна демонстрація геніталій, антиетичних сцен статевого акту, сексуальних

абзац десятий викласти у такій редакції:

...для абзацу тринадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«пропагує гомосексуалізм чи трансгендеризм».

...згідно з Законом «Про друковані засоби масової інформації» (Закон № 152-ІІІ від 1999 року).

у частині третій статті 1 слова «та воєн-
наступними змінами) такі зміни
їх та дев'ятій»;
статтю дев'ятою такого змісту:
третьою статі 1 цього

2) статтю 3 доповнити частиною третьою:

розташованого за межами України поширюється також заборона трьох разів на рік у період обрання (обрання)

якої здійснювали роботи, надаючи їм можливість виконувати роботу до діяльності відносно іншого невідприємницького характеру і могли з

майна, яке відповідає
нам щодо його отримання з д
раного за межами України».

1. Цей Закон набирає
його опублікування.

3. Кабінету Міністрів України.
затвердження чинності цим Законом.

АКТИВ

МОНІТОРИНГОВА

АКТИВІСТІ І ПРАЦІ

ЛИПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ

чинності цим законом пе-
вних пунктах 1-10 частини
влади та

...владі» під...
...статті третій статті 1...
...звільненню із

ДОПОВІДЬ

ВАНЬ ВОЗАХИСНИКІВ

НЬ 2021 РОКУ

на те, що за-
ість до співпраці з владою,
иною для втручання."

100

...що нібито мало місце перед
...близько з огляду на те, що заявник
...ність до співпраці з владою,
...вступання."

...чинності цим законом...
...ених у пунктах 1-10 частини...
...ищення влади» та...
...статті 3...
...важає, що...
...будівлю суду, особливо...
...монстрував зговірливість і готовність...
...нюю і достатньою причиною для втруч...

ни «Про очищення
на частину дев'ятої статті
влади» підстава для засто-
влюваної статті 1 Зако-

...ніні третій ста... вільненню із